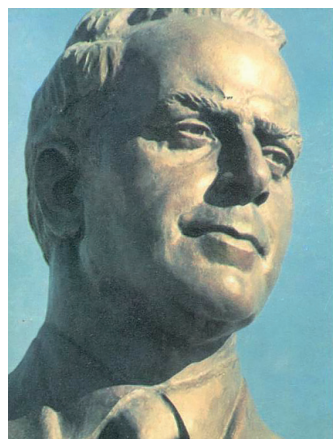

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

İ. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN
Azərbaycan dövlət ədəbiyyatı Azərbaycan xalqına aitti sənədlər
Qızıl 1993-ci ilin qızıl ədəbiyyatı. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

05 iyun
2025-ci il
cümə axşamı
№ 096 (6923)
Qiyməti
60 qapıq

Prezidentdən mühüm sərəncamlar

Azərbaycanın uğurlu liderlik bacarığı

➔ Bax səh. 2

BMT-də növbəti uğur

➔ Bax səh. 4

“Qurtuluş məfkurəsi: konstitusion quruluşdan suverenlik zirvəsinə”

İyunun 4-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının, YAP Nizami rayon təşkilatının, Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin və “Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı” İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində 15 İyun - Milli Qurtuluş Gününə həsr olunmuş “Qurtuluş məfkurəsi: konstitusion quruluşdan suverenlik zirvəsinə” mövzusunda konfrans keçirilib.

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda keçirilən tədbirdə övvəlcə Ümummilli Liderin büstünün önünə ökəlil və gül dəstələri qoyulub.

Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

15 İyun - Milli Qurtuluş Gününə həsr olun-

➔ Bax səh. 3

Keniyada səfirliyimiz açılıb

➔ Bax səh. 4

TAP “yaşıl enerji” kəmərinə çevrilir

➔ Bax səh. 5

Azərbaycan - Özbəkistan: Qarşılıqlı əlaqələrin yüksək dinamikasi

➔ Bax səh. 2

Ölkəmiz fəal iş aparır...

➔ Bax səh. 5

Sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası!

➔ Bax səh. 7

Parisın Gorusda konsulluq açması...

➔ Bax səh. 7

Azad olunmuş ərazilərə təşkil olunan səfərlər yüksək dəyərləndirilir

Son illər Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkəmizdə təşviq olunan siyasi dialoq mühiti çərçivəsində mütəmadi olaraq müxtəlif səpgili layihələr icra edilir. Siyasi partiya sədrlərinin, habelə ölkədə tanınmış alim, politoloq və qələm sahiblərinin iştirakı ilə təşkil olunan çoxsaylı görüşlər, açıq müzakirələr, teledebatlar, peşəkar diskussiyalar, birgə səfərlər, konfranslar və digər bu kimi layihələr mövcud istiqamətdə görülən işlərin bir hissəsidir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizə təşkil olunan səfərlər də bu baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. İyunun 3-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin təşkilatçılığı ilə ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiya sədrlərinin sayca yeddinci olan növbəti birgə səfəri baş tutub. Budəfəki birgə səfərin ünvanı Cəbrayıl və Zəngilan olub. Səfərdə, ümumilikdə, 70 nəfərdən artıq şəxs iştirak edib. 24 siyasi partiyanın sədr və nümayəndələri iştirak etmişdir.

➔ Bax səh. 3

Planeti birləşdirən “yaşıl həmraylıq”

➔ Bax səh. 7

Azərbaycanın uğurlu liderlik bacarığı

Bakı Enerji Həftəsində COP29-un mirasının dünya üçün böyük əhəmiyyət daşıdığı bir daha vurğulandı

Mübariz ABDULLAYEV

Ötən ilin noyabr ayında Azərbaycanın uğurla ev sahibliyi etdiyi COP29 artıq tarix olsa da, onunla bağlı müzakirələr beynəlxalq platformalarda hələ də davam etdirilir. Bu, bir tərəfdən son vaxtlarda iqlim çağırışlarının aktuallığının artması ilə, digər tərəfdən isə Bakıda çox mühüm nəticələrin əldə olunması ilə bağlıdır. Azərbaycanın qısa müddətdə COP29-a məsuliyyətli hazırlıqlar görərək tədbiri yüksək səviyyədə keçirməyə, beynəlxalq birliyin diqqətini həssas məqamlara yönəltməyə, maliyyələşmə ilə bağlı konsensusa gəlməsinə nail olmağı bacardı. “...Bizim COP29-la bağlı gündəliyimiz çox pragmatik idi. Biz populizmdən, yalançı narativlərdən uzaq idik. Həmin gündəlik ölkələrin qazıntı yanacağına olan tələbatının pragmatik hesablamalarına əsaslanır”, - deyə Prezident İlham Əliyev iyunun 2-də Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 30-cu Yubiley Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi “Caspian Oil and Gas”, 13-cü Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisi “Caspian Power” və 30-cu Yubiley “Baku Energy Forum”un rəsmi açılış mərasimindəki çıxışında vurğulayıb.

Dünyanın kədrli mənzərəsi

Bütün dünyanın təsirləndiyi iqlim dəyişikliyi getdikcə daha ağır fəsadlarla müşayiət olunur. Təqdim olunan faktları həyəcan-sız izləmək mümkün deyil. Dünyadakı bir neçə onillik bundan əvvəlki vəziyyətlə bugünkü mənzərənin müqayisəsi olduqca kədrlidir. Verilən məlumatlarda bildirilir ki, əgər bir vaxtlar global səviyyədə əhali artımına, insanların həyat tərzinə, sosial vəziyyətinə daha çox dərəcədə müharibələr mənfi təsir göstərirdisə, indi burada iqlim dəyişikliyi önə çıxmıqdır. Dünyanı təhdid edən iqlim dəyişikliyi-nin global istiləşmə və sürətli sənaye inkişafının nəticəsi olaraq yarandığı bildirilir. Uzun illərdir ki, dünyada artan əhali neft, qaz, kömür yandırır. Eyni zamanda, avtomobillərin sayı sürətlə çoxalır, sənaye istehsalına tələbat artır. Bütün bu kimi fəaliyyətlər atmosferə daha çox həcmərdə tullantıların, karbon qazının buraxılması ilə nəticələnir. Eyni zamanda, global istiləşmənin sürətlən-

məsi həyəcan təbili çalmağa əsas verir. 2011-2020-ci illər arasında buzlaqların əriməsi əvvəlki 10 illərlə müqayisədə 75 faiz artıb. Dünya tarixində ən isti illəri məhz bizim dövrümüzdə izləyirik. Təbii fəlakətlərin - isti küləklərin, qasırğaların, yağıntıların, sel və daşqınların sayı əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Okeanın səthi əvvəllər 1000 metr dərinliyə qədər qızdırsa, artıq bu göstərici 2000 metr dərinliyə qədər çatır.

Fəsadlar da çox ağırdır. Ekstremal hava şəraiti, hidroloji və iqlim hadisələri insan təhlükəsizliyinə, milli iqtisadiyyatlara, şəhər və kənd mühitinə, qida və su təhlükəsizliyinə öz mənfi təsirlərini göstərir. Təəssüf ki, biz belə mənfi təsirlərin statistikasında sürətli artım dinamikasını izləyirik. Ətraf mühitin çirklənməsi, müxtəlif təbii hadisələri hər il təxminən 13 milyon insanın həyatına son qoyur. Bu gün iqlim dəyişikliyi insanları yoxsulluğa sövq edən və həyat tərzinin yaxşılaşmasına mane olan əsas problemlərdən biri qismində çıxış edir. XXI əsrin ikinci onilliyində (2010-2019) ekologiya ilə bağlı hadisələr hər il orta hesabla 23,1 milyon in-

anbarı olan Mingəçevir su anbarının güzgü səthinin sahəsi 48 min 259 hektar idisə, son vaxtlarda bu rəqəm 46 min 438 hektara enib. Deməli, 2 min hektara yaxın azalıb. “Azərkosmos”un hesablama apardığı Araz su anbarında bu azalma 1 min 800 hektar, Yenikənd su anbarında 74 hektar, Taxtakörpü su

anbarında isə 286 hektar olub. Təqdim olunan bu kimi faktlar həyəcan təbili çalmağa əsas verir.

COP29-un uğurlu nəticələri

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev təkcə son vaxtlarda dərəcələri global təhdidlərə qarşı beynəlxalq həmrəyliyin gücləndirilməsi təşəbbüslərindən çıxış edib və bu təşəbbüslər bütün dünyada dəstəklənib. Azərbaycan global liderlik bacarığını həmçinin COP29 çərçivəsində də nümayiş etdirdi. Məhz ölkəmizin, şəxsən Prezident İlham Əliyevin böyük səyləri sayəsində Bakıda baş tutan iqlim konfransında uğurlu nəticələr əldə olundu. Bu sırada aşağıdakıları xüsusi olaraq qeyd etmək istərdik:

-Hər il inkişaf etməkdə olan ölkələrə 1,3 trilyon dollar iqlim maliyyəsini yönəltməyi nəzərdə tutan yeni öhdəlik olan Bakı Maliyyə Məqsədi (BMG) barədə razılıq əldə olunması. Bakı Maliyyə Məqsədi, inkişaf etməkdə olan ölkələrin 2035-ci ilə qədər inkişaf etməkdə olan dövlətlər üçün hər il on azı 300 milyard dollar məbləğində vəsaitin səfərbər

olunmasına rəhbərlik etməsini nəzərdə tutan əsas hədəfləri müəyyənləşdirir. Xatırladaq ki, bu göstərici əvvəllər 100 milyard dollar olub.

-2015-ci ildən bəri ilk dəfə olaraq COP29-da Paris Sazişinin 6-cı maddəsi tam şəkildə işlək vəziyyətə gətirildi. 6-cı maddə ilə bağlı yekdilliklə qəbul edilən qərarlar ətraf mühitin bütövlüyünü, şəffaflığı və karbon bazarlarının möhkəmliyini təmin etməkdə mühüm rol oynayacaq. Digər tərəfdən, 6-cı maddə üzrə əməkdaşlıq emissiyaların

azaldılmasını tənzimləyəcək biləcəkdir. Bir ölkədə emissiyaların azaldılması hesabına karbon bazarları vasitəsilə digər dövlətdə emissiyaların çox olmasını tarazlaşdırmaq mümkün olacaqdır.

- 2022-ci ildə təşəbbüs kimi irəli sürülmüş və iqlim dəyişmələrinin təsirlərinə ən çox məruz qalan ölkələrə maliyyə yardımını nəzərdə tutan İtki və Zərər Fondunun tam şəkildə institutlaşdırılması. İtki və Zərər Fonduna ölkələr tərəfindən vəd edilən maliyyə vəsaitinin həcmi 730 milyon dollardan çoxdur. İqlim dəyişmələrinin fəsadlarının kiçik ada dövlətlərinə təsirlərini yaratdığı çətinliklərin həlli Prezident İlham Əliyev tərəfindən COP29 Sədrliyinin prioritetlərindən biri kimi müəyyən olunub. Bu baxımdan, İtki və Zərər Fondunun fəaliyyətə başlaması COP29 Sədrliyinin böyük uğuru oldu.

- Qlobal Adaptasiya Hədəfi sənədi ilə Bakı Adaptasiya Yol Xəritəsinin yaradılması. Bu, inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqlarına uyğun olaraq, adaptasiya məsələsinin hər il COP-larda müzakirə olunmasını təmin edəcəkdir.

- COP29-un qərarı ilə 10 illik Yenilənmə Gəncər üzrə Lima İş Proqramı qəbul edildi. Proqramın qəbulu üzrə danışıqlar uzun müddət idi ki, davam edirdi və COP29

Prezident Minifutbol Federasiyasına 2 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Minifutbol Federasiyasına maliyyə dəstəyi göstərilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan milli yığma komandasının 2025-ci il minifutbol üzrə Dünya çempionu olması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Minifutbol Federasiyasına 2 milyon manat ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyə vəsaitini təmin etmək, Nazirlər Kabinetinə isə Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

12 yaşayış məntəqəsini birləşdirən yol əsaslı təmir ediləcək

Prezident İlham Əliyev “Quba rayonu-nun Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi-Çiçi-Səbətler-Qenidərə-Sirt Çiçi-Təngəaltı avtomobil yolunun əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında” Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, yeddi min nəfər əhalinin yaşadığı 12 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi - Çiçi-Səbətler-Qenidərə-Sirt Çiçi-Təngəaltı avtomobil yolunun əsaslı təmiri məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 10 yanvar tarixli 445 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü”nün 1.19.21-ci yarımböndində göstərilmiş məbləğin ilkin olaraq 1,5 milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Sədrliyi nəticəsində sənəd üzrə razılıq bu iqlim sammiti çərçivəsində əldə olundu.

Beləliklə, deyə bilərəm ki, Azərbaycan COP29-un təcrübəsi və mirası ilə gələcək iqlim konfransları üçün nümunəvi presedent yaradıb. “COP29 haqqında danışıqların onun həqiqətən də uğurlu olduğunu qeyd etməliyik. Onun “Bakı sıçrayışı” adlandırılması bir çox hədəflərə nail olmağımızla bağlıdır”, - deyə Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Azərbaycan - Özbəkistan: Qarşılıqlı əlaqələrin yüksək dinamikası

Bakıda Azərbaycan-Özbəkistan Ekspert Şurasının II iclası keçirilib. Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi (BMTM) və Özbəkistan Respublikası Prezidenti yanında Strateji və Regionlararası Tədqiqatlar İnstitutu (ISMI) tərəfindən birgə təşkil olunan tədbirin əsas mövzusu “Azərbaycan və Özbəkistan: qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri” olub.

Azərbaycanla Özbəkistanın münasibətləri xalqların, cəmiyyətlərin tarixi bağlılığına, oxşar ənənələrə və milli-mənəvi dəyərlərə əsaslanır. Bu gün hər iki dövlət, şəxsən prezidentlər İlham Əliyev və Şavkat Mirziyoyev tarixə əsaslanmaqla qarşılıqlı maraqlar əsasında qurulan əlaqələrin dərinləşməsinə güclü siyasi iradə göstərirlər. Bakıda Azərbaycan-Özbəkistan Ekspert Şurasının II iclasının uğurla baş tutması həm də o realığı ortaya qoyur ki, iki dövlətin daha da yaxınlaşmasına, regional və global səviyyədə fəaliyyətlərini uzlaşdırmasına cəmiyyətlər səviyyəsində də böyük istəkdir. Bunu tədbir çərçivəsində həm Azərbaycan, həm də Özbəkistandan olan analitiklərin səsləndirdikləri fikirlər bir daha aydın şəkildə təsdiqləyir.

Regional və beynəlxalq məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış edən iki dost dövlət
Azərbaycan-Özbəkistan Ekspert Şura-

sının II iclasında iki ölkə arasında qarşılıqlı əlaqələrin yüksək dinamikaya malik olmasına və bunun xalqlarımızın mənafeyinə xidmət etdiyinə xüsusi diqqət çəkilib. BMTM-in İdarə Heyətinin sədri, səfir Fərid Şəfiyev çıxışında Azərbaycan və Özbəkistan arasında dərin tarixi bağlara və strateji tərəfdaşlığa əsaslanan münasibətlərin sürətli inkişafına diqqət çəkərək, iki ölkənin regional və beynəlxalq məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış etdiyini, global platformalardakı səmərəli ortaq fəaliyyətini vurğulayıb: “Özbəkistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə prinsipial dəstək ifadə edən, qazanan Qələbəyə görə ilk təbrik ünvanlarını ölkələrdən Özbəkistan təkcə sözə deyil, praktiki olaraq dəstəyini bildirib. Belə ki, azad edilmiş torpaqlarda - Füzuli şəhərində Özbəkistanın maliyyə dəstəyi ilə tikilən müasir məktəb bu dəstəyin sübutudur”, - deyərək qeyd edib.

Özbəkistan Prezidenti yanında Strateji və Regionlararası Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Eldor Aripov son illərdə dövlət başçılarının siyasi iradəsi nəticəsində ölkələrimizin ikitərəfli əməkdaşlığının strateji səviyyəyə çatdığını deyib: “Ölkələrimiz üçün təkcə ikitərəfli əməkdaşlıq deyil, həm də “Mərkəzi Asiya - Cənubi Qafqaz” formatında regional əlaqələrin fəallaşdırılması üçün perspektivlər açıdır. Özbəkistan və Azərbaycan bu əməkdaşlığın inkişafına yön verə biləcək lokomotivə çevrilə bilər”.

Azərbaycanla Özbəkistan arasında diplomatik münasibətlər 1995-ci il oktyabrın 2-də qurulub. 1996-cı ilin avqustunda Azərbaycan Özbəkistanda, 1998-ci ilin iyulunda isə Özbəkistanın Bakıda səfirlikləri fəaliyyətə başlayıb.

İndiyədək Azərbaycan və Özbəkistan bütün təzyiqləri dəf edərək, bütün sınaqlardan çıxaraq öz aralarında yüksək etimad mühiti formalaşdırmağa nail olublar. Burada, heç şübhəsiz ki, liderlərin şəxsi nümunələrini, onların dostluq münasibətlərinin, müxtəlif səviyyələrdə təmasların artmasının rolunu xüsusi vurğulamaq lazımdır. Dövlət başçıları tez-tez qarşılıqlı səfərlər edirlər. Bir qayda olaraq İlham Əliyev Özbəkistanda, Şavkat Mirziyoyev isə Azərbaycanda öziz qonaq kimi qarşılanırlar və onlar məmnuniyyətlə bildirirlər ki, bu səfərlər zamanı özlərini evlərindəki kimi hiss edirlər.

Azərbaycan və Özbəkistan liderlərinin əlaqələri yalnız ikitərəfli dialoqla məhdudlaşmır. Qeyd olunduğu kimi, liderlər beynəlxalq tədbirlərdə və çoxtərəfli platformalarda da tez-tez bir araya gəlirlər. Son vaxtlarda isə Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) daha səmərəli əməkdaşlıq platforması qismində çıxış edir. Artan əhaliyə, zəngin resurslara, geniş coğrafiyaya malik olan Türk dünyası böyük inkişaf perspektivlərinə malikdir. Diqqətləyəyik haldır ki, Azərbaycan və Özbəkistan bu təşkilat daxilində əlaqələrin möhkəmlənməsinə, onun funksionallığının artmasına güclü siyasi iradə ortaya qoyur və real töhfələr verirlər. Qeyd edək ki, Azərbaycan və Özbəkistan liderləri Türk Dövlətləri Təşkilatı formatında son olaraqTDT-nin bir qədər bundan əvvəl Macarıstanda baş tutan qeyri-formal Zirvə görüşündə bir araya gəliblər.

Daha da möhkəmlənən müttəfiqlik münasibətləri

Bələ intensiv təmaslar son nəticədə dövlətlərarası münasibətlərin dinamikasına güclü təkan verir, qarşılıqlı inamı daha da artırır. Artan inamın nəticəsidir ki, iki ölkənin münasibətlərində böyük uğurlar əldə olunub. Məmnunluq hissi ilə vurğulamaq istərdik ki, bu günədək razılaşmaların heç biri kağız üzərində qalmayıb. İndiyədək iki ölkə arasında çoxvəxtorlu əməkdaşlığın təməlinə dayanan əsas siyasi sənəd “Azərbaycan Respublikası ilə Özbəkistan Res-

Baş nazir Əli Əsədov Düşənbəyə işgüzar səfərə gəlib

İyunun 4-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Tacikistan Respublikasının Baş naziri Kohir Rəsulzodənin dəvəti ilə MDB Hökumət Başçılar Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Düşənbə şəhərinə işgüzar səfərə gəlib. Düşənbə Beynəlxalq Hava Lima-

nında Ə.Əsədovu Tacikistan Respublikasının Baş nazirinin müavini, Azərbaycan və Tacikistan arasında ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri üzrə Hökumətlərarası Birgə Komissiyaın həmsədri Usmonali Usmonzoda və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

publikası arasında strateji tərəfdaşlığın dərinləşdirilməsi və hərtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi haqqında Bəyannamə” idi. Prezident İlham Əliyevin ötən ilin avqust ayında Özbəkistana baş tutan səfəri çərçivəsində isə dövlət başçıları “Azərbaycan Respublikası ilə Özbəkistan Respublikası arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında Müqavilə”ni imzaladılar. Onlar həmçinin “Azərbaycan Respublikasının və Özbəkistan Respublikasının Ali Dövlətlərarası Şurasının birinci iclasının Qərarı”nı qəbul ediblər.

Beləliklə, Azərbaycan və Özbəkistan rəsmən müttəfiq dövlətlər olublar. Dünya miqyasında müttəfiqlərimizin sayının artması Azərbaycan diplomatiyasının böyük uğurudur. Xatırladaq ki, Azərbaycanla Türkiyə və Rusiya arasında müttəfiqlik münasibətləri mövcuddur, ölkəmiz həmçinin Çinlə strateji tərəfdaşlıq haqqında sənəd imzalayıb. Dost Özbəkistan da bu sırada yer alır.

Bəhs olunan iclasda Özbəkistanın səfiri Baxrom Aşrafxanov siyasi-diplomatik, iqtisadi və mədəni sahələrdə dinamik inkişaf edən əlaqələrə və onların müqavilə-hüquq bazasına diqqət çəkib. “Azərbaycanla

əlaqələrin hərtərəfli inkişafı Özbəkistanın əsas xarici siyasət prioritetlərindən biridir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyatın bütün sahələrində aparılan gəncimçiyatlı bəhəslər göz önündədir”, - deyərək bildirib.

Ekspert Şurası çərçivəsində “Özbəkistan və Azərbaycanın çoxşaxəli əməkdaşlığının genişləndirilməsi: aqrosənaye əməkdaşlığı, “yaşıl energetika və rəqəmsallaşma” mövzusunda müzakirələrdə Azərbaycanın Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinin sədr müavini Rəna Hüseynova, Özbəkistan Prezidenti Administrasiyası yanında İqtisadi Araşdırmalar və İslahatlar Mərkəzinin direktoru Obid Xəkimov, STEM Araşdırmalar mərkəzinin direktoru Orxan Yolçuyev, “IT Park Uzbekistan”ın biznes inkişafı direktoru Caxongir Rəcəbov çıxış ediblər. Tədbirdə regional nəqliyyat dəhlizlərinin rəqəmsallaşması və dayanıqlı inkişafda oynadığı rola diqqət çəkilib. Həmçinin iştirakçılar ortaq təhsil proqramları, tələbə və tədqiqatçı mübadiləsinin əhəmiyyəti barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

Mübariz FEYİZLİ

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə

YAP Veteranlar Şurasının sədrisi qeyd edib ki, 1993-cü ilin 15 iyununda Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycanın tarixində yeni mərhələ başlandı. O, tarixi qayıdışdan sonra ölkəmizin bütün çətinliklərdən xilas olaraq inkişaf yoluna qədəm qoyduğunu, respublikamızda

Tədbirdə çıxış edən Nizami
Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı
Coşqun Cəbrayilov isə bildirib ki,
Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan

“Türk Ağsaqqalları arasında
Əlaqələrin İnkişafı” İctimai Birli-
yinin sədri, YAP Veteranlar Şura-
sının üzvü Sudəyif İmamverdiyev

YAP Nizami rayon təşkilatının sədri Ramil Vəlibəyov da çıxışında 15 İyun - Milli Qurtuluş Günü-

Konfrans Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Azad olunmuş ərazilərə təşkil olunan səfərlər yüksək dəyərləndirilir

kirələr, teledebatlar, peşəkar diskussiyalar, birgə səfərlər, konfranslar və digər bu kimi layihələr mövduc istiqamət-də görülən işlərin bir hissəsi-dir.

İşğaldan azad olunmuş ərazi-lərimizə təşkil olunan səfər-lər də bu baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. İyunun 3-də Azərbaycan Respublikası

Prezidenti Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin təşkilatçılığı ilə ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiya sədrlərinin sayca yeddinci olan növbəti birgə səfəri baş tutub. Budəfəki birgə səfərin ünvanı Cəbrayıl və Zəngilan olub. Səfər, ümumilikdə, 70 nə-

**fərdən artıq şəxs iştirak edib.
24 siyasi partiyanın sədr və
nümayəndələri, habelə poli-**

**toloq, siyasi şərhçi, internet
televiziylarının rəhbərləri,
qəzet redaktorları və digər**

jurnalistlərin iştirakı ilə keçirilmiş səfərin proqramı kifayət qədər zəngin olub.

Səfərlə bağlı təəssüratlarını qəzetimizə açıqlayan politoloq Züriyyə Qarayeva bildirib ki, Prezident Administrasiyasının təşkilatlığı ilə baş tutan səfir, dövlət cəmiyyət arasında siyasi dialoqun dərinləşməsi baxımından mühüm mesaj idi. Onun sözlərinə görə, Zəngilanda və Cəbrayılda müşahidə etdiyimiz canlanma, əslində, Şərqi Zəngəzurun, Qarabağın reinteqrasiyasının artıq sosial-iqtisadi mərhələyə keçdiyini göstərir: “Horadizdə ANAMA-nın mina partlırdaraq göstərdiyi səhnə isə təhlükənin hələ də real olduğunu nümayiş

**Züriyə Qarayeva:
Səfər dövlətlə
cəmiyyət arasında
siyasi dialoqun
dərindənləşməsinin
göstəricisidir**

etdirdi. Bu səfərdə müxtəlif si-
yasi qüvvələrin və media nüma-
yəndələrinin birlikdə iştirakı
həmrəylik signalı kimi də oxun-
malıdır. Ağalıda qadınların iş-
güzar fəaliyyəti, yeni iş yerləri

və yerli resurslara əsaslanan inkişaf modeli sülhü tərənnüm edir. Gələcəkdə bu dialoqlar genişlənərsə, regionda davamlı sabitlik üçün real zəmin yarana-caq”.

**Fərəc Quliyev: Azad olunmuş
ərazilərimizin bərpası
ümummilli məsələdir**

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyası'nın sədri Fərac Quliyev də qəzetimizə açıqlamalarına işğaldan adad olunan ərazilərə təşkil olunan səfərləri yüksək qiymətləndirib. Bu səfərlər vasitəsilə həmin ərazilərdə görülən işlərə canlı şahidlik etdiklərini deyən F. Quliyev mənzərənin qitürverici olduğunu söyləyib: "Bəzən kimlərsə əslində mövzular ərazilərdə görülən işləri itcinnayıyyətə fərqli formada təqdim etməyə çalışır. Amma mən dəyə bilərəm ki, qsa zaman ərzində çox böyük işlər görülb. Həm yaşayış məntəqələrinin tikintisi, həm də infrastruktur, xüsusi yolların tikintisi vərğulanmaldır. Bu işlər ən müasir səviyyədə görülb. Nəzərə alaq ki, bu işlər kənar yardım olmadan, yalnız dövlətimizin

Partiya sədrinin fikrincə, bu səfərlər siyasi baxımdan da ciddi önəm kəsb edir. F.Quliyev bildirib ki, Ədalət Vəsiyev Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqəli şöbəsinin müdiri təyin olunduqdan sonra ölkəmizdə siyasi dialoqun inkişafında mühüm nəticələr əldə olunub. Onun sözlərinə görə, azad edilmiş ərazilərin bərpası ümummilli məsələdir və partiyalar da bu prosessə töhfə verməlidir: "Təpəqarlıqları azad etmək üçün müharibə başlandı 1-2 partiyanı çıxmaq şərtilə bütün siyasi partiyalar birgə bəyanat verərək həmrəylik nümayiş etdirdilər. Həqiqətən də, Pre-

zident İlham Əliyev Azərbaycanın
sərazi bütövlüyünün və suverenliyin
təmin olunmasına görə addımı ta-
xiyə qızıl hərflərlə yazdırıb. Biz si-
yası partiyalar olaraq müharibə dö-
vründə olduğu kimi add olunan əra-
zəyilən dirçəlişi özündə də həm-
rəylik nümayış etdirməliyik. Bilirsi-
niz ki, xaricə bəzi dairələr, beşinci
kolon və s. ölkəmizdə qarışıqlıq ya-
namamışı arzulayıb. Bələ bəri şərait-
də Azərbaycanca siyası partiyaları da
diqqətli olmalı, daim birlik-həmrəy-
lik mövqeyindən çıxış etməlidir.
"Əfqarlıyaq haldır ki, ölkəmizdə si-
yası dialoq var və həmrəyliyimiz
təəcülüdür".

**Əlisahib Hüseynov: Bu səfərləri
birlik və həmrəylik nümunəsi
kimi dəyərləndiririk**

Komitə sədrinin fikrinə, biz bu səfərləri Zəfər səfərləri adlandırırıq birlik və həmrəylik səfərləri kimi dəyərləndiririk: “Azad edilmiş ərazilərdə bu cür birgə səfərlər iqtidar-müxəlifət dialoqunun davamı baxımından çox önəmlidir. Ümummilli məsələlərdə iqtidarla müxəlifətin bir mövqedən çıxış etməsi, həmrəy olması Azərbaycanın dövlətçilik ma-

Təşkilat sədrinin fikrincə, bu səfərlərin siyasi tərəfi ilə yanaşı, mədəni-psixoloji əhəmiyyəti də böyükdür: “Biz həmin səfərlərin vasitəsilə 30 ilə yaxın işğal ərzində erməni vandalizminin törətdiyi vəhşiliklərin izlərini öyənə olaraq görmək və təəssüratlarımızı geniş ictimaiyyətə

çatdırmaq imkanı öldü edirik. Bununla yanaşı, Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdə aparılan geniş miqyaslı bərpa və quruculuq işlərinin gedişini yaxından izləmək, Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində öz doğma yurdlarına qayıdan keçmiş məcburi köçkünlərin azad torpaqlarda qalib kalıxın nümayəndələri kimi yaşamağa başlamalarını müşahidə etmək səfər iştirakçıları kimi hər birimizdə böyük qürur hissi doğurur. Dövlətimiz və xalqımız işğaldan azad olunmuş ərazilərdə əsl quruculuq əzmi nümayiş etdirir. Biz bu səfərlərin gedişində erməni vandalizmi ilə Əzbəyçadan xalqının qurucu xarakterini bir daha aydın müşahidə edirik”.

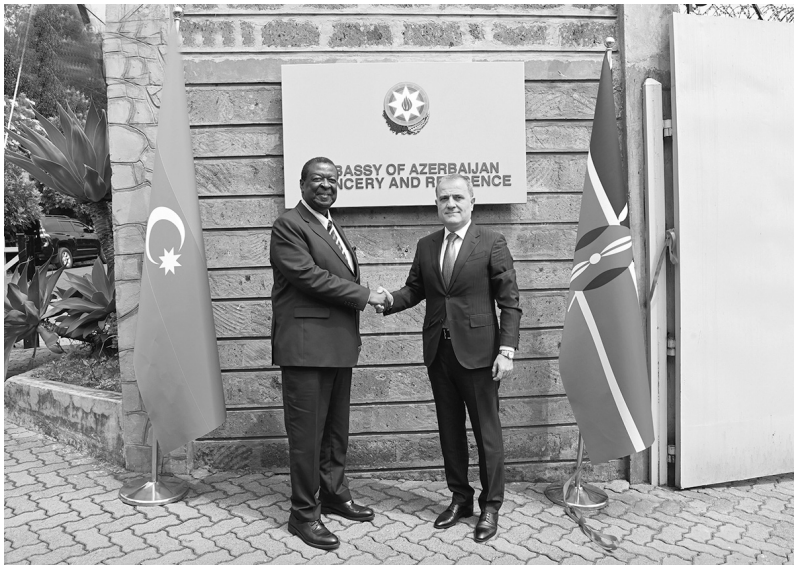
Milli Cəbhə Partiyasının (MCP) sədri, Milli Məclisin deputatı Razi Nurullayev də işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə təşkil olunan növbəti səfəri mühüm bir hadisə kimi qiymətləndirib. Onun sözlərinə görə, siyasi partiyaların qələbənin nəticələrini əyani şəkildə gör-

Razi Nurullayev: Səfərlər Azərbaycan cəmiyyətinə pozitiv mesajlar verir

məsi və bu dəfə Cəbrayıl, Zəngilana səfər etmiş siyasi mədəniyyətin daha da dərinləşməsinə xidmət edən addımdır. Millət vəkil-i bu istiqamətdə ölkə Prezidentinin iradəsinin ortada olduğunu bildirib və qeyd edib ki, Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsi və bu şöbənin müdiri Ədalət Vəliyev səmərəli fəaliyyəti bu iradənin həyata keçirilməsində əsaslı nəticələr verir.

MCP sədri deyib ki, Cəbrayıl və Zəngilanda da görülən işlər hər birimizi sevindirir, qururlandıran. Onun sözlərinə görə, siyasətlərin bu bölgələri birgə ziyarət etmək istəsi dünyaya, istərsə də Azərbaycan cəmiyyətinə pozitiv mesajlar verir: "İnsanlar bu mənzərəyə baxanda birlik nümunəsi, həmrəylik nümunəsi ortaya qoyan siyasi partiyaları görürülür. Ölməmiş ki, bu önəb bundan sonra da davam edəcək".

Keniyada səfirliyimiz açılıb

Azərbaycan çoxvektorlu xarici siyasət kursuna malikdir. Respublikamız həm qonşuluqda, həm də uzaq coğrafiyalarda yerləşən dövlətlərlə əlaqələrini qarşılıqlı maraqlar əsasında davamlı olaraq genişləndirir. Belə səmərəli multiregional siyasətin nəticəsidir ki, bu gün yaxın qonşuluqda, geniş İslam coğrafiyasında, Türk birliyində, Avropa İttifaqında (Aİ) respublikamıza dərin hörmət bəslənir.

Son illərdə isə Azərbaycan, necə deyirlər, həm də Afrikanı fəth etməkdədir. Bu günlərdə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Kenyanın Baş naziri, eyni zamanda, xarici və diaspora işləri naziri Musalia Mudavadi ilə görüşü çərçivəsində Azərbaycanın Nayrobidəki səfirliyinin açılış mərasimində iştirak edib.

Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) "X" sosial media hesabında məlumat yayılıb. Bildirilib ki, xarici işlər nazirləri diplomatik nümayəndəliyin açılmasını Azərbaycan-Keniya dövlətlərə-rası münasibətlərinin davam etdirilməsi və gücləndirilməsi, ünsiyyətin asanlaşdırılması və

əməkdaşlığın inkişafı istiqamətində mühüm addım kimi qiymətləndiriblər.

C.Bayramov, həmçinin Kenyanın ev sahibi olan ölkə kimi diplomatik nümayəndəliyin düzgün fəaliyyəti üçün yaratdığı əlverişli mühit və şəraiti də vurğulayıb.

Afrika Azərbaycanı artan maraq

Afrika elə bir məkandır ki, dünyanın bir sıra möcüzələrinə məhz burada rast gəlmək mümkündür. Belə ki, Yer üzünün ən uzun çayı, ən uzun şirinsulu gölü, şərq yarımkürəsinin ən bol sulu çayı, quruda yer qabığının ən uzun çatı, dünyanın ən isti nöqtəsi, dünyanın ən quraq nöqtələrindən biri, ən böyük quraq təbii kompleksi, ən geniş savannası bu materikdədir. Ekvator xətti və sıfırıncı meridian bu materikdən keçdiyinə görə o, 4 yarımkürədə yerləşir.

Bir sıra bu kimi fərqlilikləri və ekzotik cəhətləri ilə diqqət çəkən Afrika da son illərdə Azərbaycana maraq artıb ki, bu da səbəbsiz deyil. Burada iki mühüm amili xüsusi qeyd edə bilərik:

-Birinci amil, heç şübhəsiz

ki, Azərbaycanın qısa müstəqillik tarixində keçdiyi inkişaf yolu və qazandığı uğurlarla bağlıdır. Bu gün dünyadakı təlatümlərə, yaşanan siyasi və iqtisadi böhranlara rəğmən, respublikamız sabitlik və inkişaf adası kimi fərqlənir. Hazırda respublikamız iqtisadi və siyasi müstəqilliyini tam təmin etmiş əsaslı ölkələr sırasında yer alır. Bu milli model müstəqillik yolunun başlanğıcında olan Afrika dövlətləri üçün çox cəlbədicidir.

İkinci amil, müstəqil Azərbaycanın müstəmləkəçiliyin bütün təzahürlərinə qarşı apardığı ardıcıl mübarizə ilə Afrika xalqlarının azadlıq istəyinin üst-üstə düşməsi ilə bağlıdır. Afrikada müstəmləkəçiliyin dərin kökləri var. Müstəmləkəçilər burada ən yararlı torpaqları ələ keçiriblər və son dərəcə ağır şərtlər altında sümürmə siyasəti aparırlar.

XX əsrin əvvəlindən etibarən Afrikada milli-azadlıq hərəkatı güclənib. Getdikcə artan soyğunçuluqdan və rəhmsiz istismardan son dərəcə ümitsiz vəziyyətə düşən Afrika xalqları müstəmləkə əsarətindən azad olmağa dəfələrlə cəhd göstərmiş, silahlı mübarizəyə qalxmışlar. İkinci Dünya müharibəsi ərəfəsində qitədə Efiopiya, Misir, Liberiya, CAR olmaqla 4 müstəqil ölkə var idi. Sonradan onların sayı 60-dək artıb.

Hazırda Afrikada müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizənin yeni dalğası başlayıb. O cümlədən Azərbaycan qitənin ayrı-ayrı ölkələrində müstəmləkəçilik siyasətinin ifşa olunmasında mühüm rol oynayır və xalqların azadlıq mübarizəsinə dəstək göstərir. Azərbaycanın müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizəyə ardıcıl siyasi dəstək verməsi Afrika xalqları tərəfindən

minnətdarlıqla qəbul olunur və onlar respublikamızla əməkdaşlıq etməyə böyük maraq göstərirlər.

Genişlənən Azərbaycan - Keniya münasibətləri

Ümumi sahəsi 580,367 kvadrat kilometr olan, əhalisinin sayı 47 milyon nəfəri ötən Keniya müstəqilliyini 12 dekabr 1963-cü il tarixində qazanıb. Azərbaycan Respublikası ilə Keniya Respublikası arasında diplomatik əlaqələr 28 may 2004-cü ildə qurulub.

Ölkələrimiz arasında istər ikitərəfli əsasda, istərsə də beynəlxalq təsisatlar çərçivəsində qarşılıqlı əməkdaşlıq mövcuddur. Qarşılıqlı əlaqələrin müxtəlif sahələrdə inkişaf etdirilməsi üçün hər iki ölkə geniş imkanlara malikdir. Son dövrlərdə qarşılıqlı səfər mübadilələri əhəmiyyətli dərəcədə çoxalıb ki, bu da hər iki tərəfin əlaqələrin genişlənməsində maraqlı olduğunu əyani şəkildə təsdiqləyir. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Kenyanın Baş naziri Musalia Mudavadi sonuncu dəfə 2024-cü il noyabrın 11-də BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) iştirak etmək məqsədilə Azərbaycana səfərə gəlib.

Öz növbəsində Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Keniyaya rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Baş naziri, xarici işlər və diaspor naziri Musalia Mudavadi ilə görüşüb. Tərəflər arasında baş tutan təkbətək görüş daha sonra hər iki tərəfdən nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə davam etdirilib.

Genişləndirilmiş görüş zamanı Azərbaycan-Keniya ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyində yer alan aktual məsələ

lələr müzakirə edilib. Diplomatik münasibətlərin 20 illiyinin qeyd olunduğu Azərbaycan-Keniya əlaqələrinin qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa əsaslandığına dair həmfikirlik ifadə olunub, ali və yüksək səviyyəli səfərlərin dinamikasının saxlanılması, xarici işlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələrin müntəzəmliyinin təmini və ikitərəfli hüquq-müqavilə bazasının gücləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Azərbaycan ilə Keniya arasında BMT, Qoşulmamama Hərəkatı və BMT-nin İqlim Dəyişikliyi Konfransı kimi çoxtərəfli platformalar çərçivəsində qarşılıqlı etimad və dəstəyə əsaslanan əməkdaşlığın məmnunluq doğurduğu diqqətə çatdırılıb.

Səfər çərçivəsində Ceyhun Bayramov, həmçinin Keniya Prezidenti Vilyam Samoei Ruto tərəfindən qəbul edilib. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumatda bildirilib ki, görüşdə tərəflər yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin, siyasi dialoqun və qurumlararası təmasların əməkdaşlığın inkişafına xidmət etdiyini vurğulayıblar. Tərəflər,

həmçinin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsinin əhəmiyyətinə diqqət cəmlənərək, tərəfdaşlığın bütün sahələrdə möhkəmlənməsinə dair əminlik ifadə ediblər. Bununla yanaşı, iqtisadiyyat, enerji, kənd təsərrüfatı, təhsil, mədəniyyət, turizm və idarəçilik sahələrində əməkdaşlıq imkanları müzakirə olundu.

Azərbaycan XİN-in rəhbərinin Keniyaya rəsmi səfəri həmçinin bir sıra digər görüş və tədbirlərlə də yadda qalıb. O cümlədən səfər çərçivəsində Nayrobi şəhərində 28 May - Azərbaycanın Müstəqillik Günü və ölkəmizin Keniyada səfirliyinin rəsmi açılışına həsr olunmuş rəsmi qəbul təşkil olundu. Tədbirdə Azərbaycanın Afrika ölkələri ilə əməkdaşlığının genişləndirilməsinin qarşılıqlı faydaya və ümumi məqsədlərə əsaslandığı və bu baxımdan Keniyada səfirliyin açılmasının ikitərəfli münasibətlərin inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoyduğu vurğulanıb.

Mübariz FEYİZLİ

BMT-də növbəti uğur

Azərbaycan həm ikitərəfli münasibətlər, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində fəal xarici siyasət həyata keçirir. Bu baxımdan, ölkəmizin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) müstəvisində aktivliyi də xüsusi vurğulanmalıdır. Məhz bu aktivliyin nəticəsidir ki, ölkəmiz təşkilatın müxtəlif strukturlarında fəal təmsil olunur.

BMT müstəvisində ölkəmiz növbəti uğura imza atıb. Belə ki, BMT-nin Məskunlaşma Proqramı (UN-Habitat) Assambleyasının mayın 30-da Kenyanın paytaxtı Nayrobi şəhərində keçirilmiş növbəti sessiyası çərçivəsində Azərbaycan ilk dəfə olaraq UN-Habitat İcraiyyə Şurasına üzv seçilib. Xarici İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, UN-Habitat İcraiyyə Şurası Proqramının sessiyalararası fəaliyyət göstərən əsas qərarverici orqanıdır. Şurada 36 ölkə təmsil olunur. Şuranın tərkibi BMT-nin regional qrupları üzrə müəyyənləşdirilən üzv dövlətlərdən ibarətdir. UN-Habitatın fəaliyyəti ilə bağlı bir çox qərarların üzərində müzakirələr İcraiyyə Şurasında başlandıqından və razılaşdırma üçün hazırlandığından dövlətlər şuraya üzv olmağa can atır. Bu səbəbdən bir çox hallarda ölkələr öz regional qrupları arasında Şuraya üzvlüklə bağlı konsensus üçün seçkilərdən xeyli müddət əvvəl danışıqlara başlayır.

Məskunlaşma Proqramının İcraiyyə Şurasına üzvlüyümüz təşkilatla əməkdaşlığımızı gücləndirəcək

Üzvlük 2025-2029-cu illəri əhatə edəcək

Azərbaycan BMT-nin Şərqi Avropa regional qrupunda (Eastern European Group-EEG) təmsil olunur. İcraiyyə Şurasında üzvlüyə EEG-dən Azərbaycanla yanaşı, Ukrayna, Rusiya, Slovakiya və Çexiya da namizədliyini irəli sürmüşdü. Cari ilin əvvəlində UN-Habitat və EEG üzv dövlətlər arasında çoxsaylı müzakirələrdən sonra Çexiya namizədliyini geri götürüb və qrupdan namizədlər müəyyən olub.

Nüfuzlu BMT strukturlarına

Azərbaycanın üzvlüyü 2025-2029-cu illəri əhatə edəcək. Azərbaycan UN-Habitatın ən böyük donorlarından biridir. Dayanıqlı şəhərsalma və insan məskənləri sahəsində ixtisaslaşmış UN-Habitat və Azərbaycan arasında əməkdaşlıq son illərdə dinamik inkişaf edir. Bunun bariz nümunəsi 2023-cü ildə UN-Habitatın Ümumdünya Məskunlaşma Günü'nün (WHD23) Azərbaycanda keçirilməsi olub. Xatırladaq ki, həmin il oktyabrın 2-də Bakı şəhəri Habitat və Dövlət Şəhərsalma və

Arxitektura Komitəsinin əməkdaşlığı ilə "Şəhərsalma Həftəsi - 2023" çərçivəsində ilk dəfə olaraq Ümumdünya Məskunlaşma Günü-nə ev sahibliyi edib. Dünyanın müxtəlif ölkələrindən dövlət rəsmiləri və mütəxəssislərin iştirak etdiyi tədbirdə BMT-nin Məskunlaşma Proqramının icraçı direktoru xanım Maimuna Mohd Şərif çıxış

edərək, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş katibi Antonio Quterreşin iştirakçıları diqqətinə çatdırıb. Tədbirdə dayanıqlı məskunlaşmanın əhəmiyyətinə toxunulub. Həmçinin bildirilib ki, şəhərsalma və şəhərlərin inkişafı davamlı inkişafa nail olmaqla mühüm rol oynayır. Davamlı qlobal urbanizasiya tendensiyaları fonunda, hər bir ölkənin özünə uyğunlaşdırma və imkanlar inkişaf proqramlarının əhəmiyyəti

ni daha da artırır. Belə ölkələrdən biri də Azərbaycandır. Bununla yanaşı, ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan şəhərsalma siyasəti və layihələndirmə işlərinin miqyasından da söz açılib.

Tədbirdə, həmçinin "Dayanıqlı şəhər iqtisadiyyatı. Şəhərlər inkişafının və bərpanın aparıcı qüvvəsi kimi" mövzusu ilə əlaqədar hamı üçün olçatan və keyfiyyətli şəhər həyatının təşviqi və dayanıqlı şəhərlərin inkişafı üzrə çağırışlar müzakirə edilib, şəhərlərin milli və regional sosial-iqtisadi dayanıqlıqda və inkişafda aparıcı rolu, postmünaqişə dövründə şəhərlərin

bərpası ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Bundan əlavə, həmin il BMT-nin Məskunlaşma Proqramı (UN-HABITAT) və Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin əməkdaşlığı çərçivəsində keçirilən "Şəhərsalma Həftəsi - 2023" çərçivəsində bir sıra yüksək səviyyəli tədbirlər, o cümlədən Zəngilanda və Bakıda "Davamlı şəhərlər iqtisadi inkişafın hərəkətverici və bərabərsizliklərlə mübarizə aparıcı qüvvəsi kimi" mövzusunda 2-ci Milli Şəhərsalma Forumu (NU-FA2) da baş tutub.

Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyasına ev sahibliyi

Bütün bunlar ölkəmizin sözügedən təşkilatla fəal əməkdaşlığının göstəricisidir. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, Azərbaycan 2026-cı il mayın 17-22-si BMT-nin global əhəmiyyətli Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyasına (WUF13) ev sahibliyi edəcək. İcraiyyə Şurasına üzvlük Azərbaycanla UN-Habitat arasında əməkdaşlığa növbəti töhfələr vermək üçün fürsəti yaradacaq.

Göründüyü kimi, Azərbaycan 33 il əvvəl üzv seçildiyi bu təşkilatda müvəffəqiyyətlə təmsil olunmaqla tarixi nailiyyətlərə imza atır. Bir zamanlar BMT sıralarında sırayı üzv olan Azərbaycan indi quru-

mun ən aktiv üzvlərdən birinə çevrilib. Müstəqil Azərbaycanın tarixinin ən mühüm hadisələrindən biri şübhəsiz ki, 2011-ci il oktyabrın 24-də Azərbaycanın 2012-2013-cü illər üzrə BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzv seçilməsidir. Əlbəttə, 155 dövlətin dəstəyi ilə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzv seçilməsi Azərbaycanın yüksək beynəlxalq nüfuzunun göstəricisi, Prezident İlham Əliyevin dərin strateji diplomatiya siyasətinin nəticəsi idi. 2012-ci il yanvarın 1-də isə Azərbaycan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi səlahiyyətlərinin icrasına başladı. Bunun

ardınca həmin il may ayının 4-də Nyu-Yorkda Prezident İlham Əliyevin Sədrliyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının yüksək səviyyəli iclası keçirilib. İclasda Azərbaycanın təşəbbüsü ilə "Terror aktlarının beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə yaratdığı təhdidlər" mövzusunda müzakirələr aparılıb. Prezident İlham Əliyev çıxışında Ermənistanın ölkəmizə qarşı yönəlmiş terrorçu siyasətini ifşa edib və prinsiplərin möv-

qeyini bir daha dünyanın ən mötəbər qurumunun tribunasiyadan dünyaya ictimaiyyətinə çatdırıb. Bundan başqa, ölkəmiz 2013-cü ilin oktyabr ayında da quruma sədrlik edib. Bü-tövlükdə, Azərbaycan BMT TŞ-yə sədrlik müddətini uğurla həyata keçirib. Bu dövrə BMT TŞ-də dünyanı narahat edən bir sıra mühüm məsələlər gündəliyə daxil edilib və səmərəli müzakirələr aparılıb, müvafiq sənədlər qəbul edilib.

Ölkəmiz beynəlxalq müstəvidə mövqelərini gücləndirir

Məlumdur ki, Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində möhtəşəm qələbə qazanaraq torpaqlarını işğaldan azad etməsi təkəcə ərazi bütövlüyünün və tarixi ədalətin bərpası deyil. Bu, eyni zamanda, dünyada yeni nümunənin yaradılmasıdır. Söhbət BMT Təhlükəsizlik Şurasının uzun illər kəğız üzərində qalmış 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnəmələrinin icrasına nail olmaqdandır. Bu, eyni zamanda, BMT-nin Məskunlaşma Proqramının İcraiyyə Şurasına üzv seçilməsi isə təşkilatla səmərəli əməkdaşlığı daha da gücləndirəcək və qurumun qərarvermə prosesində önəmli rol oynayacaq.

Beləliklə, Azərbaycan artıq qalib dövlət kimi beynəlxalq müstəvidə mövqelərini gücləndirib. Eyni

zamanda, Azərbaycan artıq yardım qəbul edən dövlətdən global gündəliyə töhfə verən bir ölkəyə çevrilməsi ilə əlaqədar, dövrün tələblərinə uyğun olaraq, BMT ilə əməkdaşlıqda bir sıra yeniliklər edib. Belə ki, BMT-nin bəzi strukturlarının ölkəmizdəki ofisləri fəaliyyətini davandırıb. Bundan sonrakı mərhələdə həmin qurumlarla birbaşa mənzil qərarlaşdırma ilə əməkdaşlıq ediləcək. Azərbaycanın BMT-nin Məskunlaşma Proqramının İcraiyyə Şurasına üzv seçilməsi isə təşkilatla səmərəli əməkdaşlığı daha da gücləndirəcək və qurumun qərarvermə prosesində önəmli rol oynayacaq.

Nardar BAYRAMLI

TAP “yaşıl enerji” kəmərinə çevrilir

Azərbaycan Avropaya qazla yanaşı, hidrogen ixracına da hazırlaşır

Bakı Enerji Forumunda Azərbaycanın hidrogen enerjisi istehsalı üzrə potensialı da yüksək dəyərləndirilib. Energetika nazirinin müavini Orxan Zeynalov bildirib ki, Azərbaycan 2035-ci ildən sonra hidrogen istehsalına başlayacaq. Hazırda həmin mənbənin səfərbər olunaraq yeni enerji portfelinə cəlb edilməsi istiqamətində addımlar atılır. Bu, Azərbaycanın hidro-

gen ixracı üçün də əlverişli imkanlar yaradır. Xarici enerji konsorsiumları da bu istiqamətdə Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bəyan edib.

Hidrogen nəqli məsələsi TAP enerji ailəsi üçün də aktuallığını artırmaqdadır. TAP AG boru kəməri şirkəti 2025-ci il ərzində Trans-Adriatik Qaz Boru Kəmərinin (TAP) infrastrukturunun hidrogen qarışığının

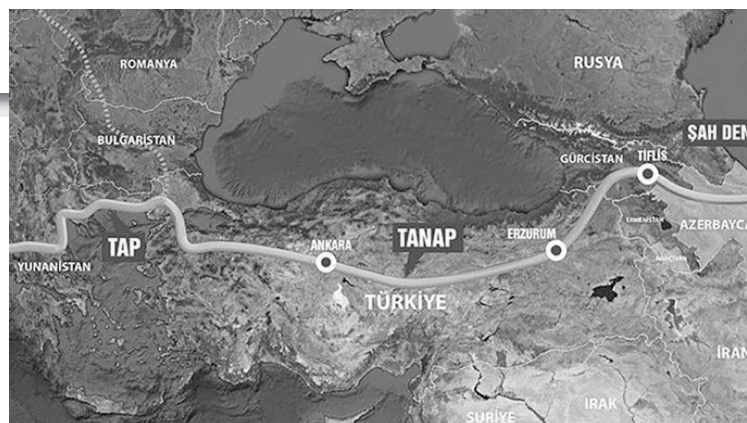
nəqlinə hazırlıqla bağlı yeni sınaqlara başlayıb. TAP konsorsiumunun açıqlamasına görə, hazırda layihənin texniki cəhətdən həyata keçirilməsinin mümkünlüyü qiymətləndirilir. Orta və uzunmüddətli perspektiv üçün yol xəritəsi hazırlanıb və TAP-in bu sahədəki potensialı təsdiqlənib. Hidrogen nəqlinə hazırlıqla əlaqədar sınaqların ikinci mərhələsi başlayıb və

nəticələr 2025-ci ilin sonunaqədər məlum olacaq. Bundan sonra konsorsium TAP infrastrukturunu tamamilə təbii qaz qarışığı hidrogenin nəqli üçün işlək vəziyyətə çatdıracaq.

TAP-in icraçı direktoru Luka Skyeppati bildirib ki, konsorsium və avropalı alıcılar üçün hazırda əsas mühüm məsələ önəməli yanacaq, yəni maye qazın nəqlinin daha çox

artırılmasıdır. Bu strateji plana əsasən, TAP-in illik nəqlətmə gücünün 20-30 milyard kubmetrə qədər də artırılması nəzərdə tutulur. Hazırda Azərbaycan TAP kəməri ilə Avropaya ildə 12 milyard kubmetr qaz ixrac edir. Yaxın 5-6 ildə bu rəqəmin 20 milyard kubmetrdən çox ola-

cağı nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə kəmərin genişləndirilməsi və imkanlarının artırılması ilə bağlı texniki layihə icra olunur. L.Skyeppati yaxın illərdə təbii qazla bərabər, “yaşıl hidrogen”in nəqli üçün də hazırlıq gördüyünü vurğulayıb.

cək. İlk ssenariyə əsasən, hidrogenin nəqli TAP-la ötürülən təbii qazın 10 faizini təşkil edəcək. Bu,

indiki həcm göstəcisi ilə ildə 1,1-1,2 milyard kubmetrə yaxın hidrogen deməkdir.

İldə 1,2 milyard kub.metr hidrogen nəqli

Qeyd edək ki, hidrogen və bioqaz perspektivli və daha təmiz yanacaq növlərindən hesab olunur. Hidrogen (H2) kəmərdə ən çox yayılmış maddə və enerji mənbəyi olmaqla, öz yüngüllüyünə görə yer kürəsində molekulyar sürətdə nadir rast gəlinir. Hazırda dünyada

istehsal olunan hidrogenin əsas hissəsi təbii qazdan alınır. Bu proses zamanı atmosfərə karbon qazı emissiyası daha təmiz texnologiya ilə aparılır ki, bu da ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir.

Hidrogen həm də adi sudan elektroliz metodu ilə alınır və bər-

pa olunan enerji metoduna əsaslanır. Bu zaman isə ümumiyyətlə, karbon emissiyası olmur və bu mətdə alınan hidrogen ekoloji cəhətdən ən təmiz enerji sayılır. İqtisadi baxımdan qazdan hidrogen alınması o qədər də sərfəli deyil, istehsal prosesi xərcləri çoxdur. Ancaq sudan alınan hidrogenin istehsal xərcləri xeyli aşağıdır və hazırda dünya ölkələri məhz bərpa

olunan mənbələrə - yəni su resurslarına əsaslanan hidrogenə daha çox üstünlük verir. Hidrogenin əsas üstünlüyü isə daha yüksək enerjivermə əmsəlidir.

Hidrogen nəqli olduqca çətin hesab edilərsə də, müasir nəql və ötürmə sistemləri bu enerjinin də tədarükünü mümkün edir. Bəzi araşdırmalara görə hidrogen təbii qazla birlikdə borular vasitəsi ilə ötürülə bilər. Bu baxımdan TAP-la hidrogenin daşınması ilkin mərhələdə qazla birlikdə həyata keçirilə-

Azərbaycanın “yaşıl strategiyası”na uyğun ssenari

TAP-la hidrogen nəqli Azərbaycan hökumətinin də maraqlarına və müasir enerji strategiyasına uyğundur. Respublikamızda həyata keçirilən enerji təhlükəsizliyi siyasətinin təməl hədəflərindən biri də bərpa olu-

nan enerji mənbələrindən istifadənin gücləndirilməsindən ibarətdir. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” sənədinin 5-ci bəndində (“Təmiz ətraf mühit” və “Yaşıl artım ölkəsi”) iqlim də-

yişikliyi və onunla mübarizə istiqamətində, eləcə də ölkəmizdə “yaşıl enerji” məkanı prinsiplərinə əsaslanan bərpa olunan enerjiddən iqtisadiyyatın bütün sahələrində tətbiqi məsələləri öz əksini tapıb. Həmin hədəf prinsiplərinə uyğun olaraq, hazırda bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə, “yaşıl texnologiyalar”ın tətbiqinin genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Bu baxımdan Azərbaycan hidrogen istehsalında daha çox su resurslarına üstünlük vermək niyyətindədir.

Sözsüz ki, TAP kəməri ilə hidrogen nəqlində resurs mənbələri kimi yəndə də Azərbaycan əsas təchizatçı olacaq.

Xarici şirkətlərlə “hidrogen sazişləri”

Azərbaycan hidrogen istehsalı üçün xarici şirkətlərlə fərdi əməkdaşlığa başlayıb və bu sahəyə ilkin sərmayə qoyuşları təmin edilib. 2022-ci ilin dekabr ayında Energetika Nazirliyi və Avstraliyanın “Fortescue Future Industries” şirkəti arasında “yaşıl hidrogen”in potensialının öyrənilməsi və inkişafı üzrə birgə əməkdaşlığa dair Çərçivə Müqaviləsi imzalanıb. Müqavilə Azərbaycanda bərpa olunan enerji və “yaşıl hidrogen”in istehsalı üzrə ümumi gücü 12 QVt-dək layihələrin araşdırılması və reallaşdırıl-

masını nəzərdə tutur.

Eləcə də Energetika Nazirliyi ilə “Maire Tecnimont” şirkəti arasında enerji keçidi sahəsində əməkdaşlığa dair imzalanmış Anlaşma Memorandumuna əsasən, tərəflər arasında bərpa olunan enerji məsələləri, o cümlədən aşağı karbon texnologiyaları, “yaşıl hidrogen” istehsalı, həmçinin metan emissiyalarının azaldılması kimi sahələrdə əməkdaşlıq nəzərdə tutulub.

Həmçinin, SOCAR-la İtaliyanın “Snam” şirkəti arasında hidrogen nəqlinin tədqiqinə

dair memorandum imzalanıb. Sazişdə iki şirkətin hidrogen və bioqaz istehsalı, həmçinin bu resursların Cənub Qaz Dəhlizi (TAP) üzərindən nəqli imkanlarının araşdırılması öz əksini tapıb.

Beləliklə, Azərbaycan TAP-la yaxın illərdə Avropaya ekoloji təmiz enerjinin - hidrogenin nəqlini də təmin etməklə dünyanın müasir enerji təhlükəsizliyində ön məsuliyyətli və etibarlı ölkə olmasını bir daha təsdiqləyəcək.

E.CƏFƏRLİ

Ölkəmiz fəal iş aparır...

İtkin düşmüş vətəndaşların taleyi ilə bağlı çoxşaxəli addımlar atılır

Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş, əsir və girov götürülmüş vətəndaşlarımızın əksəriyyətinin taleyi hələ də müəmmalı olaraq qalmaqdadır. Vətən müharibəsindəki qələbəmiz bu istiqamətdə də mühüm addımların atılmasına imkan yaradıb. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın və Ermənistanın itkin düşmüş şəxslər üzrə dövlət komissiyalarının nümayəndələri arasında növbəti görüş keçirilib. KİV-in yaydığı məlumata görə, görüş çərçivəsində tərəflər münəfiqə zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyinin aydınlaşdırılması ilə bağlı humanitar məsələləri müzakirə ediblər. Görüşdə məlumat mübadiləsi imkanları, axtarış tədbirlərinin əlaqələndirilməsi məsələləri nəzərdən keçirilib. Tərəflər humanitar sahədə dialoq davam etdirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq itkin düşmüş şəxslərin ailələrinin maraqları naminə gələcək təmaslara hazır olduqlarını bildiriblər.

hüquq və beynəlxalq insan hüquqları öhdəliklərinə hörmət və riayətin vacibliyinə diqqətin cəlb edilməsi olduğunu vurğulayıb. Diplomat mətnə də əks olunmuş yeni bəndlər barədə öz dövlətlərin nümayəndələrinə ətraflı məlumat verib. Ahəngari qeyd edib ki, bu ilki qətnamənin mətnində minaların mövcudluğunun itkin düşmüş şəxslərin qalıqlarının aşkarlanması üzrə əməliyyatlara yaratdığı maneələr də öz əksini tapıb. O qeyd edib ki, mətnə əlaqədar dövlətlərin insan qalıqlarının təhlükəsiz axtarışı üçün əməkdaşlıq etmək çağırışı

Aşkar edilmiş kütləvi məzarlıqlar...

kar edilib. Bu məzarlıqlardan Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş 187 şəxsə aid olduğu ehtimal edilən insan qalıqları ekskumasiya olunub. Aparılan molekulyar-genetik ekspertizələr nəticəsində bu şəxslərdən 59-nun şəxsiyyəti müəyyənəndirilərək ailələrinə təhvil verilib. Əlavə olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kütləvi məzarlıqların aşkar edilməsi illərlə itkin statusu daşımış şəxslərin taleyi ilə bağlı qaranlıqları işıqlandırdı. Azərbaycan dövləti bu

rişları öz əksini tapıb. Qətnamədə, eyni zamanda, BMT Baş katibindən Baş Assambleyanın 81-ci sessiyasına (2026-cı il) və BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının müvafiq sessiyasına onun icrasına dair müfəssəl hesabat təqdim edilməsi xahiş olunub.

məzarlıqların tədqiqi və DNT analizi vasitəsilə itkinlərin müəyyənəndirilməsi üçün yüksək texnologiyalardan istifadə edir. Vurğulanmalıdır ki, 2021-ci ilin fevral ayından etibarən Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı tədqiqatlar və qazıntılar nəticəsində indiyədək 25 kütləvi məzarlıq aş-

Beynəlxalq səviyyədə...

Vurğulamaq lazımdır ki, ölkəmizin 1990-cı illərin əvvəllərində Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzə məruz qalması həm də minlərlə insanın itkin düşməsi ilə nəticələnib. Azərbaycan hökuməti itkin düşmüş şəxslərlə bağlı konkret fəaliyyət planları həyata keçirmək və bu sahədə beynəlxalq hüquqi mexanizmlərə müraciət etməkdə fəallıq göstərir. Rəsmi qurumları tərəfindən Ermənistanın işğalı nəticəsində 71-i uşaq, 267-si qadın və 326-sı ahi olmaqla, ümumilikdə 3890 nəfərin itkin düşməsi qeydə alınıb. Həmin şəxslərin əksəriyyəti hərbi əsirlər və mülki şəxslərdir. Bu problemin həlli, itkin düşmüş şəxslərin axtarışı və identifikasiyası üçün ölkəmiz Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi (BQXK), BMT və digər beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq edir. Paralel olaraq, Azərbaycan bir çox beynəlxalq platformada bu məsələ ilə əlbəli iş aparır - məsələn, ötən ilin noyabrında BMT Baş Assambleyasının 3-cü Komitəsində Azərbaycan

tərəfindən irəli sürülmüş “İtkin düşmüş şəxslər” adlı qətnamə konsensusla qəbul edilib. Azərbaycanın BMT yanında Daimi Nümayəndəliyi tərəfindən irəli sürülmüş qətnamə layihəsi üzrə bir ay ərzində öz dövlətlərlə aparılmış intensiv danışıqlar nəticəsində layihənin mətni razılaşdırılıb.

Qətnaməyə 56 ölkə həm müəllif qismində qoşulub. Qətnamə mətninin Komitədə təqdimatı zamanı Azərbaycanın BMT yanında Daimi Nümayəndəliyinin birinci katibi Nərmən Ahəngari çıxışında “İtkin düşmüş şəxslər” adlı qətnamənin ilk dəfə 2002-ci ildə BMT Baş Assambleyasının 57-ci sessiyasında Azərbaycanın təşəbbüsü ilə qəbul edildiyini və qətnamənin hər iki ildən bir irəli sürüldüyünü xatırladı. Ahəngari qətnamənin əsas məqsədinin silahlı münəfişlərin humanitar fəciələrindən biri olan itkin düşmüş hallarının qabaqlanması və itkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənəndirilməsi üçün beynəlxalq humanitar

qalıqları tapılıb. Digər məzarlıq isə Xocalı rayonunun Əsgəran-Xocalı yolu üzərində yerləşir və burada azı 7 nəfərə aid insan qalıqları aşkar olunub. Bu, Xocalıda aşkarlanan 3-cü kütləvi məzarlıqdır. Bununla bağlı açıqlamasında Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası işçi qrupunun rəhbərinin müavini Eldar Səmədov bildirmişdi ki, burada mülki şəxslər bilərəkdən qətlə yetirilib və kütləvi şəkildə basdırılıb: “Beynəlxalq humanitar hüquq normalarına, Azərbaycanın da, Ermənistanın da qoşulduğu Cenevrə Konvensiyasının 3-cü maddəsinə əsasən, mülki insanların girov götürülməsi, ümumiyyətlə, qadağandır. Bu fakt isə göstərir ki, insanlar nəinki girov götürülüb, hətta beynəlxalq humanitar hüquq normalarına zidd olaraq işğəncələrə qətlə yetirilib və burada kütləvi şəkildə basdırılıblar”.

P.İSMAYILOV

İRƏVANDA AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ ÇIXAN “KOMMUNİST” QƏZETİ

1920-ci il noyabr ayının 29-da Qərbi Azərbaycanda (indiki Ermənistan) sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra burada da ictimai-mədəni mühit kommunist ideologiyasının təsiri ilə yeni forma və məzmun almağa başladı. Hakimiyyət başına kommunist-beynəlmiləli cildinə girmiş daşnaklardan daha məkrli, daha siyasətəbaz adamlar gəldi. Onlar özlərinin anti-türk siyasətini bolşevik maskası altında daha incə üsullarla həyata keçirməyə başladılar. Amma iqtisadi cəhətdən Azərbaycandan tam asılı olduqları üçün çirkin məqsədlərini açıq şəkildə həyata keçirə bilmirdilər. Bunu sosial, siyasi həyatın bütün sahələrində görmək olardı.

Bütün respublikalarda olduğu kimi, Qərbi Azərbaycanda da sovet hakimiyyətinin güclənməsi, kommunist-bolşevik ideologiyasının təbliğini həyata keçirmək üçün ilk növbədə mətbuat orqanının yaradılması günün ən vacib məsələlərindən idi. Bu məqsədlə 1921-ci il yanvar ayının əvvəlində İrəvanda Azərbaycan dilində Ermənistan İnkilab Komitəsinin orqanı olan ilk bolşevik mətbuatı - “Kommunist” qəzeti nəşr olunmağa başladı. Qəzet əərb əlifbası ilə 100-150 nüsxə çap edilirdi. Bu istiqamətdə apardığımız davamlı araşdırmalardan sonra aydın olur ki, qəzetin ilk redaktoru Həmid Qənizadə olmuşdur. Ayırı-ayrı tədqiqatçıların “Kommunist” qəzetinin redaktorları barədə verilən məlumatlar həqiqəti əks etdirmir. “Kommunist” qəzeti 1921-ci ilin fevral ayının 8-nə qədər nəşr olunmuşdur. Qərbi Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasının ilk ilin-

də milli dildə “Kommunist” qəzetinin nəşr olunması haqqında “Zəngi” qəzeti 1927-ci il 47-ci nömrəsində bu barədə yazmışdı: “Ermənistanda Şura hökuməti qurulandan sonra İrəvanda türkcə həftəlik “Kommunist” qəzetinin nəşrinə başlandı, qəzet bir ay davam etdikdən sonra bir para səbəblərə görə qapandı”. 1937-ci il oktyabrın 2-də yenidən Azərbaycan dilində “Kommunist” adı ilə nəşrə başlayan qəzet də bu barədə məlumat verərək yazmışdı: “Sovet hökumətinin ilk günlərində partiyamız Ermənistanda Azərbaycan dilində “Kommunist” adına qəzetə çıxarmağa başlamışdır”. Bir aya yaxın ömür sürən qəzetin cəmi üç nömrəsi çıxmışdır. 1921-ci il fevral ayının ortalarında erməni daşnakları İrəvanda yenidən tüğyan edərək terror, qətləmlər, total qırğınlar və dağıntılar törədkən “Kommunist” qəzetinin redaksiyasını yandıraraq məhv etmişlər. Bununla da qəzetin fəaliyyəti dayandırılmışdır. “Kommunist” qəzetinin nömrələri arxivlərdə qorunmadığından bu mətbuat orqanının fəaliyyəti barədə ətraflı fikir söyləmək çətindir.

“Kommunist” qəzeti sonralar “Rəncbər” (1921-1923), “Zəngi” (1924-1928), “Qızıl şəfəq” (1929-1937) adı ilə nəşr olunmağa nəşr olunmağa başladı. Bu kimi milli-mənəvi mənə ifadə edən mətbuat orqanlarının bu adlarla nəşr olunmasını isə erməni şovinist dairələri heç cür həzm edə bilmirdilər. Çünki gələcəkdə erməni şovinist dairələrinin həyata keçirəcəkləri “uca məram” üçün bu adlar yararsız idi. Bu baxımdan Ermənistan Kommunist bolşevik Parti-

yası Mərkəzi Komitəsinin 8 sentyabr 1937-ci il tarixli qərarı ilə “Qızıl şəfəq” qəzetinin adı dəyişdirilərək “Kommunist” adı ilə əvəzləndi. Belə bir qəzetin çap olunması haqqında “Qızıl şəfəq” qəzeti 11 sentyabr 1937-ci il tarixli sayında oxuculara bu haqda məlumat verir. “Qızıl şəfəq” qəzeti yaxın günlərdə böyük formatda “Kommunist” adı ilə nəşr olunacaqdır. Qərbi Azərbaycanda istər mərkəzi, istərsə də yerlərdə fəaliyyət göstərən ana dilli mətbuat orqanları tez-tez erməni şovinist dairələri tərəfindən addəyişməsinə məruz qalırdı. Qərbi Azərbaycanda milli mətbuat tarixini ardıcıl izlədikdə aydın olur ki, burada anadilli mətbuat orqanlarının istər yaranması, istərsə də müxtəlif vaxtlarda onların addəyişməsinə məruz qalması məhz Qərbi Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qurulmasının ildönümləri ərəfəsinə təsadüf edir. Qəzetin adının siyasi və məkrli məqsədlərlə dəyişdirilməsinə baxmayaraq, azərbaycanlı ziyalılar ilk növbədə, ana dilində çıxan qəzetin varlığını qoruyub saxlamağa və əhali arasında yayılmasını təmin etməyə ciddi səy göstərirdilər. “Kommunist” sələfləri müxtəlif adlarla fəaliyyət göstərələr də, onların hər biri öz üzərlərinə düşən missiyanı şərəflə yerinə yetirmişdir.

“Kommunist” qəzetinin redaktoru isə 27 iyul 1937-ci ildən “Qızıl şəfəq” qəzetinin redaktoru vəzifəsində çalışan, Qərbi Azərbaycanda tanınmış ictimai xadim, istedadlı jurnalist Əkbər Rizayev olmuşdur. 2 oktyabr 1937-ci il tarixdən “Kommunist” adı ilə nəşr olunan qəzet gündəlik 4 səhi-

fədən ibarət böyük həcmdə latın qrafikası ilə işıq üzü görmüşdür. Amma “Kommunist” qəzetinin nəşr olunduğu illər bütün ölkədə repressiyanın tüğyan etdiyi dövrə təsadüf edirdi. Minlərlə azərbaycanlının güllələndiyi və sürgün edildiyi bir vaxtda “Kommunist” qəzeti yalnız şən həyatdan, Stalin düşasından yazmalı idi. Əgər həmin illər “Kommunist” qəzeti səhifələrində çıxan yazıları mövzular üzrə qruplaşdıraraq birinci yerdə Stalinə həsr olunmuş mədnamələr olacaq.

“Kommunist” qəzetinin 1937-1938-ci illərin sonları və 1939-cu il nömrələrində belə bir mənzərə ilə rastlaşırdıq. Həmin illərdə qəzetin redaktorları çox tez-tez vəzifələrindən uzaqlaşdırılırdı, redaktor əbəzi, redaktor müavini və başqaları ilə əvəz edilirdi. Bu həmin vaxtlarda ictimai-siyasi mühitdə mövcud olan vəziyyətin daha da kəskin xarakter alması ilə bağlı idi. Cəmi 21 ay fəaliyyət göstərən “Kommunist” qəzetinin redaktorlarının təyin edilməsi və işdən çıxarılması ardıcılığını qəzetin 2 oktyabr 1937-ci ildən 25 sentyabr 1939-cu ilədək olan nömrələrindən müəyyən-ləşdirmişik. Həmin illərdə qəzetin səhifələrində məsul redaktor kimi Əkbər Rizayevin adına müəyyən fasilələrə rast gəlinir. “Kommunist” qəzetinin 2 oktyabr 1937-ci il tarixli sayından 10 aprel 1938-ci il 82-ci nömrəsinə kimi Əkbər Rizayev məsul redaktor, 11 aprel 1938-ci il tarixli 83-cü nömrəsindən 18 aprel 1938-ci il 89-cu nömrəsinə kimi Cavanşir Cəfərov məsul redaktor əbəzi, 23 aprel 1938-ci il tarixli 83-cü nömrəsindən

28 aprel 1938-ci il tarixinədək 97-ci nömrəsinə kimi Xəlil Səfərov redaktor müavini göstərilir. 29 aprel 1938-ci il tarixdən, 98-ci nömrəsindən etibarən Əkbər Rizayev yenidən məsul redaktor kimi ortaya çıxır. 12 may 1938-ci il tarixli 108-ci nömrəsindən 20 iyul 1938-ci il tarixli 165-ci nömrəsinə kimi yenə Xəlil Səfərov məsul redaktor əbəzi, 21 iyul 1938-ci il tarixli 166-cı nömrəsindən 20 aprel 1938-ci il tarixinə kimi Cəfər Vəlibəyov müvəqqəti məsul redaktor olmuşdur. 21 avqust 1938-ci ildən isə “Kommunist” qəzetinin redaktoru vəzifəsinə Müslüm Əliyev təyin olunmuşdur. Müslüm Əliyevin redaktorluq fəaliyyəti cəmi 8 gün çəkib. 21 avqust 1938-ci il tarixdən 28 avqust 1938-ci il tarixinə kimi qəzetin cəmi 6 nömrəsi onun redaktorluğu ilə işıq üzü görüb.

davamı növbəti sayımızda

Calal Allahverdiyev, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Zəngəzur dəhlizi: Şərq ilə Qərbi birləşdirəcək iqtisadi kəmərlər...

Layihə sülhə, əməkdaşlığa və təhlükəsizliyə töhfələr verəcək

Azərbaycanın son 5 ildə apardığı fəaliyyət Cənubi Qafqaz, Mərkəzi Asiyada və Kiçik Asiya yarımadası

geocoğrafi məkanında yeni - təhlükəsiz və iqtisadi perspektivi böyük olan bir mühitin yaranmasına gətirib çıxarır.

30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi, suverenliyimizin bərpası nəticəsində separatçı

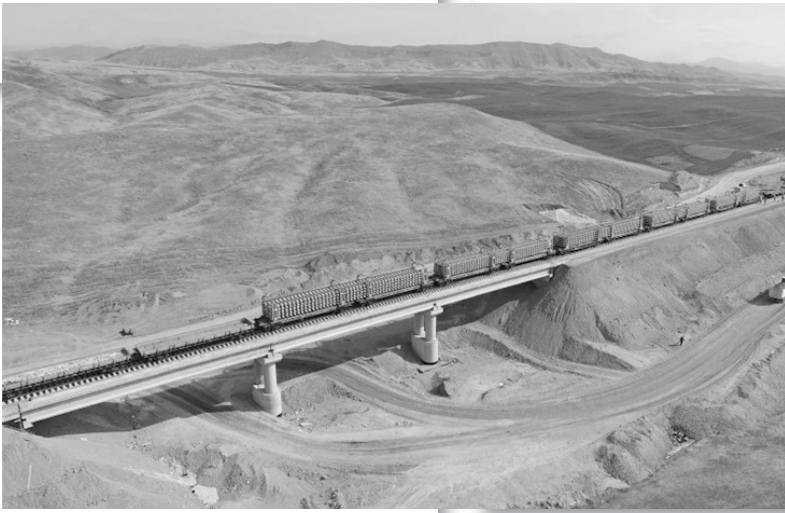
terrorçu qruplaşmanın ləğvi bölgənin təhlükəsizlik səqmentinin ən yüksək səviyyəyə çatmasına şərait yaratdı.

Beləliklə adçıqılən region üçün yeni, geostrateji anlamda mühüm dividendlər vəd edən zaman yetişib.

Yeni nizamın inkişaf düsturu...

Yeni iqtisadi nizamın formalaşdığı bir zamanda Cənubi Qafqazın stabil və sabit məkan kimi şöhrət tapması, tanınması qlobal layihələrin bizim coğrafiyada təşəkkülünü təmin edən mühüm faktlardan birinə çevrilmə imkanını yaradır. Bölli məsələdir ki, Azərbaycanda yürüdülmən dövlət siyasəti və bu siyasətin əsas prioritet istiqamətləri ölkəmizin müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində müstəqil siyasət həyata keçirən güclü və nüfuzlu dövlət, həmçinin etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasını təmin edib - Asiya ilə Avropanın “təbii körpüsü” adlandırılan, sivilizasiyaların, Şərq və Qərb mədəniyyətlərinin qovşağı sayılan Azərbaycan bəşəri dəyərlər

lərin yaşadığımız region üçün spesifikləşdirilməsinə nail olub. Bu gün mühüm bir coğrafiyada sülh və sabitliyin təmin olunması ilkin mərhələdə bölgə dövlətlərinin iqtisadi-siyasi maraqlarına xidmət edir. Burada da enerji, kommunikasiya və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər önə çıxır ki, regional səviyyədəki əməkdaşlıqlar yeni mərhələdə qlobal inkişaf konsepsiyasının aparıcı coğrafi ünsürü kimi müəyyənləşə bilər. Bu mənada, Zəngəzur dəhlizi öz ətrafında əsaslı bir əhəmiyyət formalaşıdır bilir.

Region üçün perspektivlər...

Vurğulandığı kimi, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması birinci növbədə mühüm geocoğrafi situasiya yaradacaq. Yeni iqtisadi nizamda Şərq-Qərb tranzitini birləşdirəcək dəhliz digər region ölkələri üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Çünki dəhlizin Şimal-Cənub xətti ilə perpendikulyar şəkildə kəsişməsi ikinci xətt üzərində olan dövlətlərin də maraq dairəsini buraya istiqamətləndirir. Başqa sözlə, Zəngəzur dəhlizi ətraf dövlətlərin də iqtisadi maraqlarına cavab verən amil kimi çıxış edir. Paralel olaraq Ermənistan bu dəhlizin açılması ilə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyacaq. Ən mühüm nüans isə Zəngəzur dəhlizinin Türk dövlətlərini birləşdirən kəmərlər olmasıdır. Başqa sözlə, Azərbaycanın türk birliyinin möhkəmlənməsinə növbəti böyük töhfəsi Zəngəzur dəhlizi olacaqdır. 44 günlük müharibədə Azərbaycan qazandığı parlaq qələbə sayəsində regionda yaranan yeni reallıqlar, həmçinin tarixi türk coğrafiyasının bərpası üçün geniş perspektivlər açıb. Çox

doğru olaraq Zəngəzur dəhlizinin yaradılması tarixi türk coğrafiyasının bərpası istiqamətində mühüm bir addım kimi dəyərləndirilir. Zəngəzur dəhlizi türkdillilik ölkələri iqtisadi və coğrafi baxımdan birləşdirməklə yanaşı, regionun strateji əhəmiyyətini də artıracaq. Şübhə yoxdur ki, dəhliz türkdillilik ölkələri arasında ticarət dövriyyəsinin və eləcə də beynəlxalq yük daşımalarının həcminin artırılmasına gətirib çıxaracaq.

Türkiyəni Türk dünyası ilə birləşdirən yeni integrasiya marşrutu...

Zəngəzur dəhlizinin yaradılması ideyası Azərbaycan dövləti tərəfindən irəli sürülüb. Məhz Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın əsas hissəsi ilə blokada qalan Naxçıvan arasında kommunikasiya əlaqələrinin bərpası edilməsi ilə bağlı müvafiq bəndin üçtərəfli Bəyannatda əks olunmasını istəyib və buna nail olub. Sonradan dövlətimizin başçısı bəhs olunan marşrutun keçəcəyi ərazinin tarixini nəzərə almaqla onu Zəngəzur dəhlizi adlandırdı və bu termin beynəlxalq səviyyədə qəbul olundu.

Bu dəhlizin yaradılması Azərbaycanın milli və strateji maraqları çərçivəsindədir. Eyni zamanda, dəhlizin fəaliyyəti

başlaması ilə regionun tranzit imkanları daha da genişləncək. Zəngəzur dəhlizinin yaradılmasında region dövlətləri ilə Azərbaycanın maraqları üst-üstə düşür. Xüsusilə, Orta Dəhlizin yeni segmenti kimi Zəngəzur dəhlizi həm rentabelliyyə, həm də effektivliyinə görə mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bütün region ölkələri yeni infrastruktur layihəsindən fayda götürə bilərlər. Zəngəzur dəhlizinin yaradılmasında ən mühüm məqamlardan biri isə türkdillilik ölkələri arasında əlaqələrin genişlənməsi üçün yeni imkanların açılması ilə bağlıdır. Mərkəzi Asiyadakı türkdillilik ölkələri Orta Dəhliz vasitəsilə Azərbaycanla bağlanıb. Orta Dəhlizin Zəngəzur qolu Mərkəzi Asiya dövlətlərini Türk dünyasının aparıcı ölkəsi olan Türkiyə ilə daha qısa məsafədə birləşdirmək fərsəti

yaradır.

Yeri gəlmişkən, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycana sonuncu səfəri zamanı onu müşayiət edən jurnalistlərlə söhbətində bildirmişdi ki, Zəngəzur dəhlizi təkəcə Naxçıvanla Azərbaycanın qərb bölgələri arasında quru yolu deyil, həm də Türkiyəni Türk dünyası ilə birləşdirən yeni integrasiya marşrutudur. Bu marşrutun tezliklə açılması Cənubi Qafqazın həm nəqliyyat, həm də enerji infrastrukturunu gücləndirəcək. Türkiyə dövlətinin başçısı bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti və Pakistanın Baş naziri ilə üçtərəfli Zirvə görüşü zamanı Orta Dəhliz, investisiyalar, ticarət və ərzaq təhlükəsizliyi də daxil olmaqla məsələlərin geniş spektrini müzakirə etmək imkanı əldə edib. “Biz Cənubi Qafqazda yenidən ağrıların yaşanmasının əleyhinəyik. Azərbaycan və Ermənistanın atdığı addımları alqışlayırıq. Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişi layihəsinin təsdiqini sabitliyə gedən yolda mühüm hadisə hesab edirik. Ümidvarıq ki, bu proses tezliklə başa çatacaq”, - deyən Rəcəb Tayyib Ərdoğan, həm də qalib ölkə olan Azərbaycanın regionda sülhün memarı kimi çıxış etdiyini vurğulayıb.

Yeni iqtisadi mərhələ...

Azərbaycan Avrasiyanın yeni nəqliyyat xəritəsini formalaşdırıb və hazırda bu geniş coğrafiyanın bütün əsas yolları məhz ölkəmizdə kəsişir. Zəngəzur dəhlizi bu bağlandıda yeni və çox mühüm halqa təşkil edəcəkdir. Dəhliz boyunca yaradılacaq dəmir və avtomobil yolları məhz ölkəmizin ərazisində Şərq-Qərb və Şimal-Cənub marşrutlarına integrasiya ediləcəkdir.

Azərbaycanın Xəzərdə qurduğu ən böyük limanın, həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə inşa olunan üç beynəlxalq səviyyəli aeroportun yaradacağı imkanları da nəzərə alsaq, belə bir qənaət ifadə edə bilərik: “Zəngəzur dəhlizi beynəlxalq səviyyədə daşımlar üçün ən cəlbədicə marşrutlardan birinə çevriləcək və respublikamız perspektivdə etibarlı tranzit ölkə kimi bundan böyük həcmdə gəlirlər əldə edəcəkdir”.

P.İSMAYILOV

Planeti birləşdirən “yaşıl həmrəylik”

Bu gün Ümumdünya Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günüdür

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən təsis edilən və hər il iyunun 5-

də qeyd olunan Ümumdünya Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günü bütün ekoloqlar

və ekoloji təşkilatlar üçün qlobal diqqət ekoloji problemlərə cəlb etmək, habelə ətraf mühitin qorunmasına yönəlmiş siyasi marağı və müvafiq tədbirləri stimullaşdırmaq üçün əsas vasitələrdən biridir. Bu, ekoloji təqvim 1972-ci il dekabrın 15-də BMT Baş Assambleyasının 27-ci sessiyasında elan edilib. Həmin günün qeyd edilməsi hər bir insanda ətraf mühitin mühafizəsinə töhfə vermək istəyini oyatmaq və daha çox insanı planetin təbii həyat təminatı sistemlərinə artan təzyiqin kritik həddə çatmasının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməyə təşviq etmək məqsədi daşıyır.

dər fəlakətli nəticələri ola biləcəyini göstərdi. Heyvanların təbii yaşayış yerlərinin sahəsini azaltmaqla insanlar patogenlərin, o cümlədən koronavirusların yayılması üçün “ideal şərait” yaradıb.

Ümumdünya Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günü həm hər bir insan, həm də bütün dünya üçün bir hadisədir. 1972-ci ildə qeyd olunmağa başlayandan bəri bir çox ölkədə minlərlə insan ağac əkək və vəhşi təbiət cinayətlərinə qarşı mübarizəyə qədər müxtəlif tədbirlər həyata keçirib. Bu illər ərzində müxtəlif ölkələrdən və sosial sektorlardan minlərlə insan ətraf mühitin qorunması üçün xüsusi tədbirlərdə iştirak edib. Həmin təqvim bu gün bizim hər birimizə planetimizin qayğısına qalmaq üçün məsuliyyət götürmək və dəyişikliklərə fəal töhfə vermək imkanı verir.

Yeri gəlmişkən, həmin bayram hər il müəyyən bir deviz altında keçirilir və günün mövzusu və əsas beynəlxalq tədbirlərin keçiriləcəyi yer BMT nümayəndələri tərəfindən müəyyən edilir.

(WWF) Azərbaycan nümayəndəliyi də aktiv iştirak edir. Son illər qarşıda duran əsas prioritetlər arasında azad edilmiş ərazilərin ətraf mühitin bərpası ön sıradadır. Həmin ərazilər minalardan təmizləndikcə görülən işlərin miqyası da genişlənir.

Ötən il ölkəmizdə “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” çərçivəsində həyata keçirilən layihələr çərçivəsində yeni ağaclar əkilib, yaşıllıqlar salınıb, milli parklar yaradılıb. 2024-cü ilin dekabrında BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu Sessiyasının - COP29-un Bakıda keçirilməsi ətraf mühit və iqlim dəyişmələri sahəsində yeni nümunəvi ekoloji platformanın əsasını qoyub.

Yegana

Sosial-iqtisadi inkışaf strategiyası!

Regionların siması daim dəyişir

Yegana

Ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı paytaxtla yanaşı, regionların da davamlı irəliləyişi hesabına yüksəlməkdədir. Gözlə görünən bir faktıdır ki, bölgələrimizdəki vəziyyət əvvəlki illərlə müqayisədə tamamilə dəyişib. Regionlar sözün əsl mənasında yeni bir simaya malik olub. Aparılan işlər regionların inkişaf potensialının artmasına, biznes və investisiya mühitinin, infrastruktur təminatının, kommunal xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşmasına, əhalinin rifahının yüksəlməsinə və ekoloji təhlükəsizliyin güclənməsinə imkan yaradıb.

Bu gün regionlarımızın inkişafını şərtləndirən əsas amil odur ki, bölgələr ölkənin, ümumilikdə, həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının tərkib hissəsi kimi ön planda dayanır. Məhz bu yanaşmanın nəticəsində regionların inkişafı üzrə ayrıca dövlət proqramları hazırlanaraq icra edilir.

İnfrastruktur yenidən qurulur

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü, millət vəkili Məshur Məmmədov “Yeni Azərbaycan” a açıqlamasında bildirib ki, dövlət başçısının həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin mərkəzində regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı tədbirlər xüsusi bir yer tutur: “Bölgələrin davamı inkişafını təmin etmək üçün müxtəlif kənd və qəsəbələrdə infrastrukturun yenidən qurulması məqsədiylə müxtəlif layihələr həyata keçirilir. Bu layihələr çərçivəsində yolların, elektrik, qaz və su təminatı şəbəkələrinin modernləşdirilməsi iqtisadiyyata müsbət təsir

göstərir. Bununla yanaşı, kənd və rayon yollarının təmiri, yeni körpülərin salınması və demir yolu sisteminin təkmilləşdirilməsi ticarət və nəqliyyatın inkişafına töhfə verir”.

Sənaye və kənd təsərrüfatı ilə bağlı hədəflər

M.Məmmədov qeyd edib ki, qırmızı sektorla müasir texnologiyaların tətbiqi, fermerlərə subsidiyaların verilməsi və emal sənayesinin genişləndirilməsi re-

gionların iqtisadi potensialını artırır: “Eyni zamanda, iri sənaye zonalarının yaradılması, texnoparkların fəaliyyətə başlaması və ixrac yönümlü məhsulların istehsalının təşviqi regional iqtisadiyyata böyük dəstək verir”.

Turizmin inkişafını təşviq edən layihələr

Deputat bildirib ki, bölgələrə xarici və yerli turistləri cəlb etmək üçün regionlarda turizm infrastrukturunun yaradılması üçün müxtəlif layihələr həyata keçirilir: “Xüsusilə, dağ turizmi, kənd turizmi və sağlamlıq turizminin inkişafı üçün xüsusi dövlət proqramları həyata keçirilir. Bölgələrdə davamlı inkişaf proqramlarına uyğun olaraq müasir otellərin, istirahət komplekslərinin və milli parkların yaradılması bu sahənin canlanmasına şərait yaradır. Kiçik və biznesin inkişafına dəstək üçün həyata keçirilən müxtəlif layihələr, eləcə də sahibkarlıq subyektlərinə verilən gömrük və vergi güzəştləri regionlarda iqtisadiyyatın canlanmasına təkan verir. Bununla yanaşı, startap layihələrinin maliyyələşdirilməsi və biznes inkubatorların yaradıl-

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə
dəstəyi ilə
“Regionların sosial-
iqtisadi inkişafının
təşviq edilməsi”
istiqaməti üzrə
hazırlanmışdır**

ması sahibkarlığın inkişafını daha da stimullaşdırır”.

Yeni istehsal müəssisələrinin sayı artır

Millət vəkili qeyd edib ki, regional inkişaf artıq azad ərazilərdə də öz müsbət təsirlərini biruzə verməkdədir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzür iqtisadi rayonlarında yeni sənaye parkları və aqroparklar qurulur: “Xüsusilə, Ağdam, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarında müxtəlif istehsal müəssisələrinin fəaliyyətə başlaması üçün davamlı işlər həyata keçirilir. Bölgəyə geri qayıdan insanlar üçün əlverişli biznes imkanları yaradılır ki, bu da iş yerlərinin açılmasını təşviq edir. Peşə təhsil mərkəz-

lərinin yaradılması və yeni iqtisadi layihələrin icrası sayəsində bu bölgədə məşğulluq səviyyəsi artır və növbəti illərdə bu proses daha da sürətlənəcək. Ümumilikdə, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzürdə həyata keçirilən layihələr, eləcə də müasir modelər, “ağıllı şəhər və kənd konsepsiyası” çərçivəsində müasir texnologiyaların tətbiqi regionun rəqəmsal inkişafını da təmin etməkdədir. Zəngilan, Füzuli, Şuşa, Ağdam və digər şəhərlərdə smart tipli şə-

2,5 milyondan çox ağac əkilib

Son illər Bakıda və ətraf yaşayış məskənlərində həyata keçirilən ekoloji tədbirlər, o cümlədən kütləvi ağacəkmə aksiyaları, reintroduksiya layihələri birbaşa ətraf mühitin qorunmasına və yaşıllaşdırma xidmət edir.

Hər il Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən meşəbərpə tədbirləri həyata keçirilir, yeni meşə sahələri və yaşıllıqlar salınır, qiymətli ağac və kol cinslərinin qorunması və artırılması sahəsində işlər görülür. Ətraf mühitin mühafizəsi tədbirlərində IDEA İctimai Birliyi, Ümumdünya Təbii Mühafizə Fondunun

2,5 milyondan çox ağac əkilib

Son illər Bakıda və ətraf yaşayış məskənlərində həyata keçirilən ekoloji tədbirlər, o cümlədən kütləvi ağacəkmə aksiyaları, reintroduksiya layihələri birbaşa ətraf mühitin qorunmasına və yaşıllaşdırma xidmət edir.

Hər il Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən meşəbərpə tədbirləri həyata keçirilir, yeni meşə sahələri və yaşıllıqlar salınır, qiymətli ağac və kol cinslərinin qorunması və artırılması sahəsində işlər görülür. Ətraf mühitin mühafizəsi tədbirlərində IDEA İctimai Birliyi, Ümumdünya Təbii Mühafizə Fondunun

Yegana

Diplomatik, yoxsa korporativ məqsəd

Parisin Gorusda konsulluq açması...

yola əl atıb. Məsələ ilə bağlı politoloq Tural İsmayilov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Fransanın Gorusda konsulluq açması Cənubi Qafqazda sülh proseslərinə açıq-aşkar zərbə vurmaq cəhdidir. “Bu addım Azərbaycanın regionda sabitlik və təhlükəsizlik üçün göstərdiyi səylərə kölgə salmaq məqsədi daşıyır. Ermənistanın buna razılıq verməsi onun sülhə sadıq olmadığını bir daha sübut edir. Fransa diplomati-

düfi deyil”.

Ermənistan Fransanın “vassal”na çevrilir?

T.İsmayilovun sözlərinə görə, Fransa regionda öz hərbi və siyasi varlığını gücləndirmək üçün Ermənistandan istifadə edir. O, qeyd edib ki, bu, Cənubi Qafqazın sabitliyinə xələf gətirən məsuliyyətsiz bir siyasətdir. “Ermənistanın Fransanın təhriki ilə hərəkət etməsi region dövlətləri arasında etimadı sarsıdır. Azərbaycanda sülh təşəbbüsləri Qərbi tərəfindən təqdir olunsa da, Fransa bu prosesi pozmağa çalışır. Gorusda konsulluğun açılması təkəbr diplomatik deyil, həm də kəşfiyyət məqsədləri daşıyır. Fransanın bu addımı regionda yeni münafişə ocaqları yaratmaq potensialına malikdir”.

Eyni zamanda, T.İsmayilov deyib ki, Ermənistanın Fransaya arxalanması onun müstəqil qərar qəbul etmə qabiliyyətini sual altına qoyur. “Parisin Cənubi Qafqazda yerləşmək cəhdi beynəlxalq hüquq və regionun maraqlarına ziddir. Ermənistan bu cür addımlarla sülh danışıqlarında öz mövqeyini zəiflədir. Bu vəziyyət Parisin ikili standartlar siyasətinin bariz nümunəsidir. Ermənistan öz xarici siyasətini Fransanın əlinə verməklə böyük səhvə yol verir”.

Paris sülhü pozmağa çalışır

“Fransanın Gorusdakı konsulluğu regionda sülhü dəstəkləmək əvəzinə gərginliyi artırır. Cənubi Qafqazda sabitlik və əməkdaşlıq istəyən ölkələr Ermənistan və Fransanın bu siyasətini kəskin şəkildə pisləməlidir. Əks halda regionda siyasi böhranın dərinləşmə ehtimalı böyükdür”, - deyər ekspert bildirib.

Yunis ABDULLAYEV

44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan öz ərazisində 30 illik erməni işğalına son qoymaqla regionda yeni siyasi reallıqlar formalaşdırıb. Bu reallıqlar arasında sülh və əməkdaşlıq, o cümlədən regionun gələcək inkişafı tendensiyasında təhlükəsizlik arquməntinin önə çıxması təsadüfi deyil. Azərbaycanın 2022-ci ildən etibarən irəli sürdüyü sülh təşəbbüsləri regional sabitlik, əməkdaşlıq və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə yol açır. Ermənistanla razılaşdırılmış sülh sazişi sənədində regiondan kənar dövlətlərin bölgədə destruktiv fəaliyyətlərinə yol verilməməsinin zəruriliyini əks etdirən müddəanın qeyd olunması Azərbaycanın regionun taleyi ilə bağlı məsələlərdə nə dərəcədə ciddi olduğunu sübut edir. Bu xüsusda Fransanın post-münafişə dövründə Azərbaycanla qarşı tutduğu mövqə birmənalı qarşılanma bilməz. Fransanın davranışları regionda sülhün bərqərar olunmasına mane olur. Bu mənada, rəsmi Parisin Gorusda konsulluq açması müəyyən suallara doğurur. Xatırladaq ki, iyunun 2-də Fransanın Gorusdakı konsulluğunun açılışı olub. Fəxri konsul postuna isə milliyyətətə erməni olan və Gorus Frankofoniya Mərkəzinin direktoru vəzifəsini icra edən Karmen Apunts təyin olunub.

Konsulluq bu məqsədlə açılıb

Siyasi texnologlar hesab edirlər ki, Fransanın Gorusdakı konsulluğu diplomatik məqsədlərə deyil, Parisin həmin bölgədə siyasi və iqtisadi təsir imkanlarının artmasına, ən əsası da kəşfiyyət məlumatlarının toplanmasına xidmət edəcək. Onların fikrincə, Ermənistan Azərbaycanla sərhəd ərazilərdə yerləşən Aİ-nin mülki missiyası ilə bağlı ümidlər puça çıxdıqdan sonra Paris indi də bu

ya pərdəsi altında regionda öz geosiyasi maraqlarını güdmək niyyətindədir. Bu, Parisin Cənubi Qafqazda nüfuz uğrunda Rusiya və digər güclərlə rəqabət aparmaq istəyinin göstəricisidir. Ermənistanın bu oyuna alət olması regionun gələcəyi üçün təhlükəlidir”, - deyər T.İsmayilov vurğulayıb. Ekspert, həmçinin bildirib ki, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh danışıqları müsbət istiqamətdə irəliləyərək belə bir addımın atılması qəbul edilməzdir: “Fransanın tələm-tələsik konsulluq açması sülhə dəstək deyil, əksinə, gərginlik yaratmaq manevridir. Ermənistanın Fransaya bel bağlaması onun öz suverenliyini şübhə altına qoyması deməkdir. Aİ-nin mülki missiyasının uğursuzluğu fonunda Parisin bu cür addımlar atması təsa-

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Mövsümün geyim tərzləri...

İsti havalarda geyindiyimiz geyimlərin rəngi belə xüsusi önəm kəsb edir. Belə ki, insanlar yayda əsasən ağ rəngli və ya açıq rəngli paltar geyinməyə üstünlük verir. Bunun səbəbi isə odur ki, ağ rəng Günəş şüalarını əks etdirir və içinə çəkmir. Beləliklə də ağ rəngli paltar insan bədənini daha sərin saxlayır. Qarın günəş şüaları altında uzun müddət əriməsinin səbəbi də budur.

Yay aylarında düzgün geyim qaydası ilə bağlı digər maraqlı məqam isə bədən nahiyyələrinin qapadılmağa daha çox ehtiyac duyması ilə əlaqədardır. Bir çoxları belə olduqda sərinləyəcəklə-

rini düşünsələr də, bu, yanlış fikir imiş...

Həç zaman dəbdən düşməyən, son illərin trendi olan kətan parçadan geyimlər yay fəslə üçün aktualıq kəsb edir. Stil və sağlamlıq, gözəllik və təbiiyyət, rahatlıq və moda - kətan geyimlər bu xüsusiyyətlərin hamısını özündə birləşdirir. Kətan materialı hələ qədim zamanlardan istifadə olunub. Kətan bitkisi bizim eradan 4-5 min il əvvəl Hindistan, Çin, Misir və Zaqafqaziyada məlum olub. IX əsrin ikinci yarısı, XI əsrin ortalarında isə Azərbaycanda dünyada ən keyfiyyətli lərdən sayılan kətan parça istehsalı Şəki, Quba, Dərbənd və Qarabağda olub.

Bakteriyaların inkişafına mane olur

Kətan material çox dözümlüdür, dəfələrlə yuyulsa belə keyfiyyətini itirmir. Bundan başqa, kətan parça asan rəngləyir və müxtəlif rənglərdə təklif olunur. Həm ekoloji, həm də isti fəslər üçün ideal materialdır, bədənə yapışmır, sərin saxlayır, nəmi tez udaraq quruyur, havalandırma, hipotalerjenlik kimi xüsusiyyətləri var. Kətanın hiqroskopik, “nəfəs ala bilən” və antiseptik xüsusiyyətləri bakteriyaların inkişafına mane olmaqla xoşagəlməz qoxuların qarşısını alır.

Kətan paltarları necə yumaq?

Kətan parçadan geyimlər formasını itirmir, günəşdə solmur və daha yumşaq olur. Boyanmış kətan 40C-dən yüksək olmayan temperaturda, adi universal ağardıcısı olmayan yuyucu tozla yuyulmalıdır. Kətanı paltar yuyan maşının qurutma qurğusunda yaxud qurutma maşınında qurutmaq lazım deyil, çünki kiçiklən bilər. Onu nəm vəziyyətdə və ən yüksək temperaturda ütüləmək lazımdır.

Kətandan nəinki köynək, şalvar, şort, tee (t-shirt), gödəkcə, pencək, kostyum, hətta papaq, şərf və digər məmulatlar da tikilir. Kətanı pambıq və yun ilə qarışdıraraq soyuq fəsilələr üçün sviterlər də istehsal edirlər.

Yayda geyimlərimizin rəngini necə seçək?

Modelyer Şəlalə Kərimova “Yeni Azərbaycan”-a bildirib ki, yay aylarında geyim seçərkən, parçanın materialına fikir vermək lazımdır. Onun sözlərinə görə, hətta parçanın materialı rənglərdən də önəmli rol oynayır: “Yaxşı olar ki, təbii materiallara - xüsusilə kətandan, çit parçadan hazırlanan geyimlərə üstünlük verilsin. Xüsusilə, yay aylarında sintetik tərkibli geyimlərdən qətiyyənlə istifadə etmək olmaz. Geyim seçərkən paltarın rənginə də fikir

vermək lazımdır. Yayda daha çox qarışıq və al-olvan tonlarda olan parçalara üstünlük verilməsi məsləhətdir. Bundan əlavə, güllü, açıq rəngli parçalar hər ilin yaz-yay aylarında dəbdə olur”.

Ağ rəng də sərinlədir...

Ş.Kərimova qeyd edib ki, bədənə oturmayan, gen-bol biçimdə olan geyimlər daha faydalıdır: “Yay aylarında açıq geyimlərdən istifadə etmək bir o qədər də məqsəduyğun deyil. Çünki bu halda Günəş şüaları bədənə birbaşa nüfuz edir və bu, insan orqanizminə mənfi təsir göstərir. Yaxşı olardı ki, nisbətən qapalı geyimlərə üstünlük verilsin. Amma bu o demək deyil ki, tünd rəngli qapalı geyimlərdən istifadə edilməlidir. Açıq ağ rəngli tonlarda qapalı geyinmək orqanizmə üçün daha faydalıdır. Çünki ağ rəng Günəş şüalarını geri qaytarır və nəticədə insan sərinləyir. Ultrabənövşəyi şüalardan qorunmaq üçün bu, ən əlverişli üsullardandır”.

Uzaq durun!

Modelyer, həmçinin bildirib ki, isti aylarda süni tərkibli parçalardan hazırlanan paltarları geyinmək olmaz: “Paltar seçərkən çox açıq geyimlərin istifadəsi sağlamlıq baxımından da yolveril-

Yayda kətan parçaların rahatlıq üçün əhəmiyyəti daha çoxdur...

məzdir. Belə dövrlərdə daha çox havakəçirici paltarlardan istifadə edilməlidir. Bu mənada istər baş örtükləri, istərsə də digər geyimlər pambıq materialından olmalıdır ki, bədənə havalandıra bilsin. Süni tərkibli parçalardan mümkün qədər uzaq durmaq lazımdır. Yay aylarında geyim elə seçilməlidir ki, istinin orqanizmə neqativ təsirini minimuma endirə bilsin. Həmçinin, isti aylarda gigiyena qaydalarına da mütləq riayət edilməlidir. Sağlamlıq və infeksiya-

larla mübarizə baxımından bu, önəmlidir. Dəri nə qədər nəfəs ala bilirsə, orqanizmə o qədər faydalıdır. Yay aylarında geyim tez-tez təzələnməlidir. Tərli və çirkəllənmiş paltarlar dəyişilməlidir. Çünki onlar infeksiya mənbəyi hesab olunurlar. Diqqətli olmaq lazımdır ki, neqativ halların qarşısını vaxtında almaq mümkün olsun”.

Yeganə BAYRAMOVA

İdman

“Neftçi”də ayrılıq davam edir

“Neftçi” komandası daha iki futbolçusu ilə yollarını ayırıb. Bu barədə klubun mətbuat xidməti məlumat yayıb. Robert Bauer və Rafael Quzzo ilə müqaviləyə qarşılıqlı razılıq əsasında xitam verilib.

Azərbaycan və Cənubi Koreya taekvondo üzrə əməkdaşlıq edir

Azərbaycanla Cənubi Koreya arasında taekvondo üzrə birgə layihələrin təşkili müzakirə olunub. Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının (ATF) Hakimler Komitəsinin sədr müavini Aygül Abdulayevanın Cənubi Koreyanın Pohang şəhərinə səfəri çərçivəsində Pohang Taekvondo Federasiyası,

Pohang İdman Növləri Assosiasiyasının nümayəndələri ilə görüşlər keçirilib. Görüşlərdə ATF-nin fəaliyyəti, beynəlxalq uğurları və inkişaf perspektivləri barədə məlumat verilib. Tərəflər arasında birgə layihələr, təlim-məşq toplanışları və təcrübə mübadiləsi məsələləri müzakirə olunub.

Milli Olimpiya Komitəsində kütləvi qanvermə aksiyası keçiriləcək

Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) dəstəyi, Səhiyyə Nazirliyi Respublika Qan Bankının və Azərbaycan Qan Donorluğunun İnkişafı Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə kütləvi qanvermə aksiyası təşkil olunacaq. AZƏRTAC xəbər verir

ki, “Həmrəy olaq. Qanımızla yaşadaq” adlı qanvermə aksiyası iyunun 12-də Milli Olimpiya Komitəsində keçiriləcək. “14 İyun - Beynəlxalq Qan Donorluğu Günü”nə həsr olunmuş tədbir saat 10:00-dan 16:00-dək davam edəcək.

Dövlət qurumları arasında avarçəkmə yarışları keçiriləcək

Gənclər və İdman Nazirliyi ilə Azərbaycan Kanoe və Avarçəkmə Federasiyasının (AKAF)

birgə təşəbbüsü əsasında dövlət qurumlarının əməkdaşları arasında avarçəkmə yarışları keçiriləcək. AKAF-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbir iyunun 10-11-də Dənizkənarı Bulvar ərazisində təşkil olunacaq. İyunun 10-da saat 10:00-dan 15:00-a qədər dövlət qurumlarının əməkdaşları avarçəkmə məşqləri keçəcəklər. İyunun 11-də saat 11:00-dan 15:00-a

qədər isə yarışlar keçiriləcək. Turnir iştirakçıları 1 və 2 nəfərlik kayak qayıqlarında şəxsi və komanda birinciliyi şəklinə olmaqla 200 metr məsafəyə mübarizə aparacaqlar.

Bu cür tədbirlərin keçirilməsində məqsəd ölkəmizdə avarçəkmə idman növünü təbliğ etmək, kütləvililiyi təmini və populyarlığı artırmaqdır.

“Mançester Yunayted”in ulduzu “Yuventus”un hədəfində

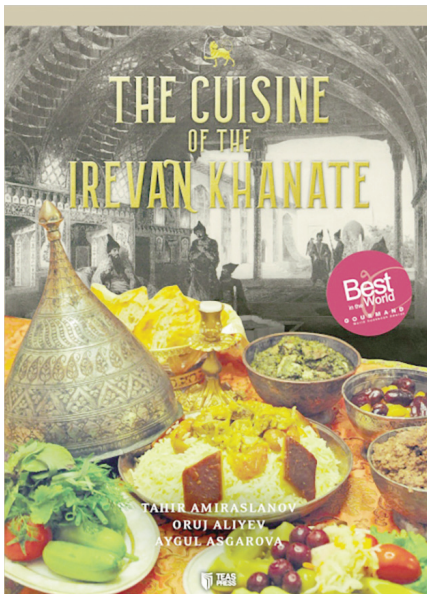
“Mançester Yunayted”in ulduz oyunçusu Turin “Yuventus”unun radarına düşüb. “UOL Esporte” nəşri xəbər verir ki, “Qoca sinyora” ötən mövsümün ikinci yarısında “Real Betis”də icarə əsasında çıxış edən cənab oyunçusu Antoni-ni transfer etmək istəyir. Xatırla-

daq ki, Antoni tezliklə müqaviləsi olduğu “Mançester Yunayted”ə qayıtmalıdır. Braziliyalı futbolçu isə “Old Trafford”-a qayıtmaq niyyətində deyil. “Betis”də çıxış edən Antoni La Liqada 17 matça çıxıb, 5 qol, 2 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb.

“İrəvan xanlığının mətbəxi” - qədim Azərbaycan yurduna dair dəyərli ensiklopedik mənbə

İstanbulda yenidən nəşr olunmuş “İrəvan xanlığının mətbəxi” kitabının ingilis dili versiyası Azərbaycan Milli Kulinarıya Assosiasiyasının (AMKA) ölkəmizin tarixi, mədəniyyəti və mətbəxini beynəlxalq arenada tanımaq istiqamətində atdığı növbəti addımıdır. Kitabın ingilis dilindəki nəşrinə xeyriyyəçi Rəşid Hüseynov dəstək olmuşdur. “İrəvan xanlığının mətbəxi” kitabının müəllifləri Azərbaycan Milli Kulinarıya Assosiasiyasının sədri, Əməkdar mədəniyyət işçisi Tahir Əmiraslanov, AMKA-nın fəxri üzvü, Əməkdar mədəniyyət işçisi Oruc Əliyev və AMKM-in baş texnoloqu, Respublika Gənclər Mükafatı

laureatı Aygül Əsgərova. Çoxillik tədqiqatların məhsulu olan bu kitab istər tarixi-etnoqrafik, istərsə də milli-mənəvi baxımdan çox aktual bir mövzuya - İrəvan azərbaycanlılarının, indi Ermanistan adlanan dövlətin ərazisinin yerli sakinləri olmuş soydaşlarımızın qədim mətbəx mədəniyyətinə həsr edilmiş.

Bu fikirlər Bakı Dövlət Universitetinin dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, kitabının layihə rəhbəri Qivami Rəhimlinin AZƏRTAC-a təqdim etdiyi “İrəvan xanlığının mətbəxi” - qədim Azərbaycan yurduna dair dəyərli ensiklopedik mənbədir” məqaləsində yer alıb.

Messi “İnter Mayami”dən ayrılma bilər

“İnter Mayami”nin futbolçusu Lionel Messi karyerasını Səudiyyə Ərəbistanında davam etdirə bilər. Apasport.az xəbər verir ki, Messinin atası hazırda Səudiyyə Ərəbistanı Dövlət İnvestisiya Fondu ilə danışıq aparır.

Argentinəli hücumçu ABŞ çempionatından narazıdır. O, klubu tərk etməyi planlaşdırır. Messinin “İnter Mayami” ilə müqaviləsi ilin sonuna kimidir. Qeyd edək ki, dünya çempionu bu mövsüm 20 oyunda 15 qol

vurub, 6 məhsuldar ötürmə edib.

UEFA “Barselona”-nı cəzalandıracaq

Maliyyə qaydalarını ikinci dəfə pozan “Barselona” UEFA tərəfindən cəzalandırılma bilər. Apasport.az “The Times”-a istinadla xəbər verir ki, qaydaları pozan Kataloniya klubunun xalları silinə bilər və ya növbəti mövsüm Çempionlar Liqası üçün heyəti məhdudlaşdırıla bilər. Eyni zamanda, “Çelsi” və “Aston

Villa” ilk dəfə maliyyə qaydalarını pozduqlarına görə cərimələnəcəklər.

Qeyd edək ki, başa çatmış mövsümdə “Barselona” İspaniya çempionu olub. Həmçinin 2024/2025 mövsümündə kataloniyalıqlar İspaniya kubokunu və İspaniya Superkubokunu qazanıblar.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli Hacıbəyov - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4972
Sifariş: 1177
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur. Məsul nəvbətçi: Yeganə Bayramova